DAF/INV/BR(2005)11REV1

OECD OCDE

DIREKTORIÁT PRE FINANČNÉ ZÁLEŽITOSTI A OTÁZKY PODNIKOV

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: FÁZA 2

SPRÁVA O APLIKÁCII DOHOVORU O BOJI PROTI PODPLÁCANIU ZAHRANIČNÝCH VEREJNÝCH ČINITEĽOV V MEDZINÁROCNÝCH OBCHODNÝCH TRANSAKCIÁCH A ODPORÚČANIA Z ROKU 1997 O BOJI PROTI PODPLÁCANIU V MEDZINÁRODNÝCH OBCHODNÝCH TRANSAKCIÁCH

Táto správa bola schválená a prijatá Pracovnou skupinou o podplácaní v medzinárodných obchodných transakciách dňa 9. novembra 2005

OBSAH

ZHRNUTIE....5
A. ÚVOD....6
1. Návšteva hodnotiteľov....6
2. Všeobecné zistenia....6
(a) Ekonomický systém....6
(b) Politický a právny systém....8
(c) Implementácia Dohovoru a Revidovaného odporúčania....8
(d) Prípady spojené s podplácaním zahraničných verejných činiteľov....9
3. Štruktúra správy....9
B. ZAMEDZENIE A ODHAĽOVANIE PODPLÁCANIA ZAHRANIČNÝCH VEREJNÝCH ČINITEĽOV A ZVYŠOVANIE POVEDOMIA....9
1. Všeobecné úsilie o zvyšovanie povedomia....9
(a) Vládne iniciatívy na zvyšovanie povedomia....9
(i) Odbor boja proti korupcii....9
(ii) Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)....10
(iii) Ďalšie iniciatívy....10
(b) Iniciatívy súkromného sektora na zvyšovanie povedomia....10
(i) Organizácie zamestnávateľov a zamestnancov....11
(ii) Veľké slovenské podniky....11
(iii) Malé a stredné podniky....11
(iv) Občianska spoločnosť a odbory....11
(c) Záver k celkovému úsiliu o zvyšovanie povedomia....11
2. Podávanie správ, oznamovanie podozrení z korupčného správania (whistleblowing) a ochrana svedkov....12
(a) Povinnosť oznamovať trestné činy....12
(b) Oznamovanie podozrení z korupčného správania (whistleblowing) a ochrana oznamovateľa....12
(c) Ochrana svedkov....13
3. Štátom podporované exportné úvery....13
(a) Úsilie o zvyšovanie povedomia....13
(b) Odhaľovanie podplácania zahraničných verejných činiteľov....14
(c) Povinnosť oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov....15
4. Oficiálna rozvojová pomoc....15
5. Zahraničné diplomatické zastúpenia....16
(a) Kroky na zvyšovanie povedomia....16
(b) Povinnosť oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov....17
(c) Záver....17
6. Daňové orgány....18
(a) Neuznanie úplatkov ako daňovo odpočítateľnej položky....18
(b) Zvyšovanie povedomia, vzdelávanie a zisťovanie....18

(c) Výmena informácií a povinnosť oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov 19
7. Účtovníci a audítori 20
(a) Účtovníctvo a audítorstvo v súkromnom sektore 20
(i) Zvyšovanie povedomia a vzdelávanie 20
(ii) Účtovné a audítorské štandardy 20
(iii) Vonkajší audit 21
(iv) Povinnosť oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov 21
(b) Účtovníctvo a audítorstvo vo verejnom sektore 22
8. Oznamovanie legalizácie príjmov z trestnej činnosti 23
(a) Oznamovanie podozrivých transakcií 23
(b) Sankcie za neoznámenie 24
(c) Typológie a usmernenia 24
C. VYŠETROVANIE, STÍHANIE A TRESTANIE PODPLÁCANIA ZAHRANIČNÝCH VEREJNÝCH ČINITEĽOV A S NÍM SÚVISIACICH TRESTNÝCH ČINOV 25
1. Vyšetrovanie a trestné stíhanie podplácania zahraničných verejných činiteľov 25
(a) Orgány činné v trestnom konaní 25
(i) Polícia a vyšetrovatelia 25
(ii) Úrad boja proti korupcii 26
(iii) Zvyšovanie povedomia a vzdelávanie 26
(b) Prokuratúra a súdnictvo 26
(i) Všeobecná štruktúra súdnictva a prokuratúry 26
(ii) Špeciálny súd a Úrad špeciálnej prokuratúry 27
(iii) Zvyšovanie povedomia a vzdelávanie 28
Súdnictvo 28
Prokuratúra 28
Záver k zvyšovaniu povedomia a vzdelávania prokurátorov a sudcov 28
(c) Vedenie vyšetrovania 29
(i) Začatie konania 29
(ii) Koordinácia medzi orgánmi činnými v trestnom konaní 29
(d) Zdroje 30
(e) Techniky vyšetrovania a bankové tajomstvo 31
(f) Vzájomná právna pomoc a vydávanie 31
(i) Vzájomná právna pomoc 31
(ii) Vydávanie 32
2. Trestný čin podplácania zahraničných verejných činiteľov. 32
(a) Znaky trestného činu 32
(i) Podplácanie členov medzinárodných parlamentných zhromaždení, súdnych inštitúcií a medzinárodných organizácií 32
(ii) V súvislosti s výkonom úradných povinností 34
(iii) Pre tohto činiteľa alebo pre tretiu stranu 34
(b) Príslušnosť 34
(i) Miestna príslušnosť 34
(ii) Štátne občianstvo a extrateritoriálna právomoc 35
(c) Obhajoba 35
(i) Inštitút „účinnej ľútosti“ 35
(ii) Beztrestnosť spolupracujúcich obvinených 37
(iii) Koncept spoločensky akceptovateľných darov 39
(d) Premlčacia lehota a prieťahy v konaní 40
3. Zodpovednosť právnických osôb 41
(a) Trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb 41

(b) Správna zodpovednosť právnických osôb 42
(c) Budúce iniciatívy 42
(d) Závery k právnej zodpovednosti právnických osôb 42
4. Trestný čin legalizácie príjmov z trestnej činnosti 42
(a) Rozsah trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti 42
(b) Postih trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti 43
(c) Sankcie za legalizáciu príjmov z trestnej činnosti 43
5. Trestný čin falšovania účtovných dokladov („false accounting“) 44
(a) Rozsah trestného činu falšovania účtovných dokladov 44
(b) Postih trestného činu falšovania účtovných dokladov 44
(c) Sankcie za falšovanie účtovných dokladov 45
(i) Trestnoprávne sankcie 45
(ii) Sankcie podľa zákona o účtovníctve 45
(iii) Záver k sankciám za falšovanie účtovných dokladov 46
6. Sankcie za podplácanie zahraničných verejných činiteľov 46
(a) Všeobecné trestnoprávne sankcie 46
(c) Správne sankcie 48
(i) Štátom podporované exportné úvery 48
(ii) Verejné obstarávanie 49
(iii) Oficiálna rozvojová pomoc 50
(iv) Privatizácia 50
(d) Záver k sankciám za podplácanie zahraničných verejných činiteľov 50

ZHRNUTIE

V správe Pracovnej skupiny pre podplácanie týkajúcej sa druhej etapy hodnotenia sa vyhodnocuje plnenie Dohovoru OECD o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách. Pracovná skupina konštatuje, že v SR všeobecne existujú snahy o implementáciu Dohovoru. Napriek tomu pracovná skupina odporúča posilniť niektoré oblasti, ako napr. právnu zodpovednosť právnických osôb za podplácanie zahraničných verejných činiteľov.

V správe z druhej etapy sa konštatuje, že v rozpore s Dohovorom nie je v SR zakotvená právna zodpovednosť právnických osôb za podplácanie zahraničných verejných činiteľov. Skupina preto dôrazne odporúča, aby sa v SR bezodkladne uzákonila táto zodpovednosť a aby sa zaviedli účinné, primerané a odradzujúce sankcie.

V správe sa taktiež konštatuje, že slovenská daňová legislatíva výslovne nezakazuje uplatňovať zaplatené úplatky ako daňovo odpočítateľné položky. Skupina preto odporúča, aby sa v SR uzákonil takýto výslovný zákaz. V súvislosti s konkrétnymi spôsobmi zamedzenia podplácania zahraničných verejných činiteľov skupina konštatuje, že úplatkári, ktorí boli požiadaní o úplatok a ktorí to bezodkladne nahlásili príslušným orgánom, sú v SR oslobodení od trestnej zodpovednosti. Skupina preto odporúča novelizovať slovenskú legislatívu tak, aby sa to nevzťahovalo na podplácanie zahraničných verejných činiteľov. Okrem toho je v SR pri vyšetrovaní podplácania zahraničných verejných činiteľov možné zaručiť beztrestnosť obvineným, ktorí spolupracujú s orgánmi činnými v trestnom konaní. Skupina preto odporúča, aby sa v SR zaručilo, že dohoda o beztrestnosti nebude prekážkou pri stíhaní trestného činu podplácania zahraničných verejných činiteľov. Skupina bude sledovať nové prípady s cieľom monitorovať vývoj v tejto oblasti na Slovensku.

V správe sa poukazuje aj na rad pozitívnych aspektov v boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v SR. Pokiaľ ide o inštitucionálne zabezpečenie, v SR bol zriadený Špeciálny súd a Úrad špeciálnej prokuratúry, ktoré sa špecializujú na prípady korupcie. Keďže tieto orgány majú výlučnú právomoc na prípady podplácania domácich aj zahraničných verejných činiteľov, môžu prehlbovať svoje špecializované zručnosti a odbornú spôsobilosť na riešenie prípadov tohto druhu. Pokiaľ ide o legislatívny rámec, v SR sa nedávno prijal významný súbor právnych noriem zameraných na posilnenie schopnosti bojovať proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov. Patrí k nim nové vymedzenie skutkovej podstaty trestného činu, ktorá dnes výslovne zahŕňa úplatky poskytnuté tretím stranám, a sprísnenie sankcií a predĺženie premlčacej doby pri tomto trestnom čine. V SR bola prijatá aj nová legislatíva týkajúca sa legalizácie príjmov z trestnej činnosti, daní, účtovníctva a auditu. V roku 2006 nadobudne účinnosť nový Trestný zákon a Trestný poriadok.

Správu, ktorá podrobne opisuje zistenia expertov z Maďarska a Turecka, prijala pracovná skupina OECD spolu s odporúčaniami. Do jedného roka od schválenia správy z druhej etapy Slovensko predloží pracovnej skupine správu o prijatých opatreniach, alebo o plánoch na implementáciu odporúčaní pracovnej skupiny, a do dvoch rokov predloží ďalšiu písomnú správu. Ako podklady na vypracovanie správy sa použili zákony, iné právne predpisy a ďalšie materiály poskytnuté slovenskou stranou a informácie, ktoré hodnotiaci tím získal počas svojej návštevy v Bratislave. Počas päťdňovej návštevy v máji 2005 sa hodnotiaci tím stretol s predstaviteľmi viacerých slovenských štátnych orgánov, súkromného sektora a občianskej spoločnosti. Zoznam týchto orgánov sa uvádza v prílohe č. 1 k správe.

A. ÚVOD

1. Návšteva hodnotiteľov

1. V dňoch 23. až 27. mája 2005 navštívil Bratislavu tím Pracovnej skupiny OECD pre podplácanie v medzinárodných obchodných transakciách (pracovná skupina) v rámci druhej etapy sebahodnotenia a vzájomného hodnotenia implementácie Dohovoru o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách (Dohovor) a Revidovaného odporúčania z roku 1997 (Revidované odporúčanie). Cieľom návštevy hodnotiteľov bolo posúdiť štruktúry, ktoré v SR existujú na uplatňovanie zákonov a pravidiel implementujúcich uvedené právne nástroje OECD a vyhodnotiť ich praktické uplatňovanie.

2. Počas celého procesu hodnotenia slovenské orgány poskytovali potrebnú súčinnosť. Pred uskutočnením návštevy hodnotiteľov slovenská strana odpovedala na dotazník druhej etapy a na dodatočný dotazník. Poskytla aj relevantnú legislatívu a judikatúru. Hodnotiaci tím posúdil tieto materiály a vykonal nezávislý výskum s cieľom posúdiť problematiku z rôznych uhlov pohľadu. Počas návštevy Slovenska mal hodnotiaci tím dostatočné možnosti stretávať sa s predstaviteľmi štátnych orgánov.[1] Slovenské orgány pokračovali v poskytovaní informácií aj po skončení návštevy hodnotiteľov.

3. Hodnotiaci tím oceňuje náročnú prácu a profesionálny prístup slovenských orgánov počas celého procesu hodnotenia.

2. Všeobecné zistenia

(a) Ekonomický systém

4. Ku koncu roka 2004 malo Slovensko približne 5,4 milióna obyvateľov. Okolo 8 % obyvateľov žije v Bratislave a okolí, čo je ďaleko najbohatšia časť krajiny. Krajina susedí s Rakúskom, Českou republikou, Maďarskom, Poľskom a Ukrajinou.[2]

5. V porovnaní s ostatnými krajinami OECD je kapitalistická ekonomika SR malá. V roku 2003 bola slovenská ekonomika čo do veľkosti na 28. mieste a čo do hrubého domáceho produktu (HDP) na 27. mieste medzi krajinami OECD.[3] Po ekonomickej transformácii v 90. rokoch minulého storočia sa podiel ťažkého priemyslu a poľnohospodárstva na HDP znížil, zatiaľ čo podiel služieb neustále narastá. Oficiálne odhady HDP však nezahŕňajú rastúcu neformálnu ekonomiku, ktorá môže predstavovať až 12 % HDP.[4]

6. V oblasti zahraničného obchodu Slovensko už niekoľko rokov zaznamenáva značný obchodný deficit. Objem zahraničného obchodu v absolútnom vyjadrení patrí k najnižším spomedzi krajín OECD,

---

1 Pozri zoznam účastníkov v prílohe č. 1.

2 Štatistický úrad Slovenskej republiky, www.statistics.sk; The Economist Intelligence Unit (2004), *Country Profile – Slovakia*, The Economist Intelligence Unit, Londýn, s. 47; Úrad vlády Slovenskej republiky, http://www.government.gov.sk/english/slovakia.html.

3 V bežných cenách a parite kúpnej sily (OECD, júl 2004, *OECD in Figures*, OECD, Paríž, s. 12 – 13).

4 The Economist Intelligence Unit (2004), *Country Profile – Slovakia*, The Economist Intelligence Unit, Londýn, s. 40.

hoci jeho podiel na HDP je jedným z najvyšších. S výnimkou Ruska patrí väčšina hlavných obchodných partnerov Slovenska k 25 členským štátom Európskej únie.[5]

7. Hoci miera priamych zahraničných investícií smerujúcich do krajiny a z krajiny rastie, v porovnaní s ostatnými krajinami OECD je veľmi nízka. Objem prichádzajúcich priamych zahraničných investícií je oveľa vyšší ako hodnota slovenských investícií v zahraničí. Zahraničné investície prichádzajú najmä zo západnej Európy a smerujú do spracovateľského priemyslu. Slovenské investície v zahraničí smerujú najmä do spracovateľského priemyslu, finančníctva, prírodných zdrojov a energetiky krajín strednej a východnej Európy.[6]

---

5 V roku 2002 sa do SR doviezol tovar a služby v hodnote 16,5 miliardy Sk (v bežných cenách a výmennom kurze), čím sa SR zaradilo na 27. miesto spomedzi 30 krajín OECD. Hodnota dovozu sa rovnala 68,3 % HDP (druhá najvyššia v OECD). Najväčšími dovoznými partnermi (percento celkového dovozu) v roku 2003 boli: (1) Nemecko (25,5 %), (2) Česká republika (14,3 %), (3) Rusko (10,7 %), (4) Taliansko (6,2 %), (5) Rakúsko (4,4 %), (6) Francúzsko (4,2 %), (7) Poľsko (3,5 %), (8) Maďarsko (3,4 %), (9) Španielsko (2,7 %) a (10) Čína (2,5 %).

V roku 2002 sa zo SR vyviezol tovar a služby v hodnote 14,4 miliardy Sk (v bežných cenách a výmennom kurze), čím sa SR zaradila na 26. miesto spomedzi 30 krajín OECD. Hodnota vývozu sa rovnala 59,5 % HDP (tretia najvyššia v OECD). Hlavnými vývoznými partnermi (percento celkového vývozu) v roku 2003 boli: (1) Nemecko (30,8 %), (2) Česká republika 12,9 %), (3) Taliansko (7,5 %), (4) Rakúsko (7,4 %), (5) Spojené štáty americké (5,3 %), (6) Maďarsko (4,9 %), (7) Poľsko (4,8 %), (8) Francúzsko (3,5 %), (9) Holandsko (2,7 %) a (10) Spojené kráľovstvo (2,1 %) (OECD (január 2005), *Main Economic Indicators*, OECD, Paríž, s. 252 – 255; Štatistický úrad Slovenskej republiky (3. september 2004)).

6 V roku 2002 mali priame zahraničné investície smerujúce zo SR hodnotu 11,2 mil. USD, čím sa SR zaradila na 29. miesto spomedzi 30 krajín OECD. Investície smerovali najmä do (v USD): (1) Poľska (24,7 mil.), (2) Rakúska (10,9 mil.), (3) Maďarska (1,63 mil.), (4) Ruska (918 000) a (5) na Ukrajinu (714 000). Išlo najmä o tieto odvetvia (v USD): (1) výroba a spracovanie kovov a strojárenstvo (10,9 mil.), (2) textilný a drevospracujúci priemysel (10,7 mil.), (3) spracovanie ropy, chemická, gumárenská výroba a výroba plastov (4,69 mil.), (4) obchod s nehnuteľnosťami a podnikanie (4,18 mil.), (5) elektrina, plyn a voda (646 000).

Pozícia SR v oblasti priamych zahraničných investícií v roku 2002 predstavovala 485,6 mil. USD, t.j. najmenej z 27 krajín OECD, pre ktoré boli k dispozícii údaje. V roku 2001 investície smerovali najmä do (v mil. USD): (1) Českej republiky (325), (2) Spojeného kráľovstva (107), (3) na Ukrajinu (70,0), (4) do Poľska (57,7) a (5) do Belgicka a Luxemburska (53,5). Najdôležitejšími odvetviami boli (v mil. USD): (1) spracovateľský priemysel (330), (2) finančníctvo (171), (3) obchod s nehnuteľnosťami a podnikanie (96,7), (4) baníctvo a ťažba (89,9), (5) elektrina, plyn a voda (53,2).

V roku 2002 SR pritiahla priame zahraničné investície v hodnote 4,127 mld. USD, čím sa krajina zaradila na 21. miesto spomedzi 30 krajín OECD. Investície prichádzali najmä z (v USD): (1) Nemecka (2,55 mld.), (2) Francúzska (2,29 mld.), (3) Rakúska (250 mil.), (4) Spojeného kráľovstva (225 mil.) a (5) Spojených štátov amerických (137 mil.). Investície smerovali najmä do týchto odvetví (v USD): (1) elektrina, plyn a voda (4,59 mld.), (2) finančné aktivity (764 mil.), (3) obchod a opravy (364 mil.), (4) výroba a spracovanie kovov a strojárenstvo (179 mil.), (5) pozemná, námorná a letecká doprava (118 mil.).

V roku 2002 predstavovala pozícia SR v oblasti priamych zahraničných investícií hodnotu 8,53 miliardy USD, čím sa krajina dostala na 27. miesto spomedzi 28 krajín OECD, za ktoré sú k dispozícii údaje. V roku 2001 boli hlavnými zdrojmi investícií (v USD): (1) Nemecko (2,12 mld.), (2) Rakúsko (1,74 mld.), (3) Holandsko (1,50 mld.), (4) Taliansko (896 mil.) a (5) Spojené kráľovstvo (647 mil.). V roku 2001 investície smerovali najmä do týchto odvetví (v USD): (1) spracovateľský priemysel (3,21 mld.), (2) finančníctvo (2,20 mld.), (3) obchod a opravy (1,89 mld.), (4) doprava a telekomunikácie (1,29 mld.), (5) obchod s nehnuteľnosťami a podnikanie (622 mil.) (OECD (2004), *International Direct Investment Statistics Yearbook 1991-2002, 2003 Edition*, OECD, Paríž, s. 12, 17, 314-326. Údaje boli prevedené na USD s použitím medzibankového výmenného kurzu z 27. januára 2005).

(b) Politický a právny systém

8. Slovensko je parlamentnou republikou. Zákonodarným orgánom je 150-členná Národná rada Slovenskej republiky, ktorej členovia sú volení na štvorročné volebné obdobie v systéme pomerného zastúpenia. Národná rada má výlučnú právomoc prijímať trestnú legislatívu. Hlavou štátu je prezident volený na päťročné funkčné obdobie v priamych voľbách. Na čele výkonnej moci je predseda vlády. Za predsedu vlády prezident zvyčajne menuje lídra najsilnejšej strany v Národnej rade (alebo lídra väčšinovej koalície). Na odporúčanie predsedu vlády prezident vymenúva aj členov vlády.[7]

9. Všeobecné súdy na Slovensku majú právomoc konať v trestnoprávnych, občianskoprávnych a správnych veciach v trojstupňovom systéme súdnictva: najvyšší súd, krajské súdy a okresné súdy. Popri nich existujú dva špecializované súdy: Ústavný súd a Špeciálny súd, ktorý má výlučnú právomoc na stíhanie prípadov korupcie, vrátane podplácania zahraničných verejných činiteľov.[8] Špeciálny súd začal pôsobiť až od 1. júla 2005, hoci zákon, na základe ktorého bol zriadený, bol prijatý už v roku 2004.[9]

10. Trestné stíhanie zvyčajne vedie prokuratúra Slovenskej republiky na čele s generálnym prokurátorom. V roku 2004 Slovensko zriadilo Úrad špeciálnej prokuratúry, ktorý má výlučnú právomoc na trestné stíhanie prípadov pred Špeciálnym súdom.[10]

(c) Implementácia Dohovoru a Revidovaného odporúčania

11. V Slovenskej republike sa Dohovor implementoval v roku 1999 prijatím ustanovenia § 161b Trestného zákona.[11] Po prvej etape hodnotenia v roku 2000 sa v SR toto ustanovenie na odporúčanie pracovnej skupiny novelizovalo. V novelizovanom predpise sa sprísnili sankcie a predĺžila sa premlčacia doba pri trestnom čine podplácania zahraničných verejných činiteľov, a výslovne sa uvádza, že tento trestný čin sa vzťahuje aj na úplatky poskytnuté tretím stranám.

12. Sčasti aj v súvislosti s pristúpením k Európskej únii v roku 2004 sa v poslednom čase v SR prijali významné právne úpravy týkajúce sa legalizácie príjmov z trestnej činnosti, daní, účtovníctva a auditu. V máji 2005 prijal zákonodarný zbor nový Trestný zákon a Trestný poriadok. Tieto zákonníky, ktoré nadobudnú účinnosť 1. januára 2006, uzákoňujú zmeny relevantné z hľadiska implementácie Dohovoru; napr. definícia zahraničného verejného činiteľa sa mení v tom zmysle, že výslovne zahŕňa aj hlavu štátu. O ďalších dôležitých zmenách sa hovorí v ďalších častiach tejto správy.[12]

13. Žiaľ, v SR ešte stále nebol implementovaný článok 2 Dohovoru o právnej zodpovednosti právnických osôb. V roku 2005 vláda dvakrát predložila príslušný legislatívny návrh, ale parlament ho zakaždým zamietol. O tejto otázke sa podrobnejšie hovorí v časti C.3 tejto správy na s. 41.

---

7 Ústava Slovenskej republiky, piata hlava a šiesta hlava.

8 Ústava Slovenskej republiky, siedma hlava; Najvyšší súd SR; zákon č. 458/2003 Z. z.; Trestný poriadok, § 15a; odpoveď na dotazník, s. 7; vláda Slovenskej republiky (2005), *Slovenská protikorupčná legislatíva*, vláda Slovenskej republiky, Bratislava.

9 O Špeciálnom súde sa podrobnejšie hovorí v časti C.1 (a) (ii) na s. 27 tejto správy.

10 Ústava Slovenskej republiky, ôsma hlava; Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, § 55 d); Trestný poriadok, § 158 ods. 1. O Úrade špeciálnej prokuratúry sa podrobnejšie hovorí v časti C.1 (a) (ii) na s. 27 tejto správy.

11 Pozri prílohu č. 2, ktorá obsahuje výňatky z relevantných zákonných ustanovení.

12 Slovenský parlament prijal nový Trestný poriadok a Trestný zákon práve v týždni, v ktorom sa konala návšteva hodnotiteľov. Prezident SR oba zákony podpísal koncom júna. Slovensko poskytlo hodnotiacemu tímu preklad nových kódexov v polovici augusta.

(d) Prípady spojené s podplácaním zahraničných verejných činiteľov

14. Na Slovensku sa vo veci podplácania zahraničných verejných činiteľov nevedie žiadne vyšetrovanie ani trestné stíhanie.

3. Štruktúra správy

15. Táto správa má nasledujúcu štruktúru. Časť B je zameraná na predchádzanie, odhaľovanie a zvyšovanie povedomia o podplácaní zahraničných verejných činiteľov na Slovensku. Časť C skúma vyšetrovanie, trestné stíhanie a postih za trestné činy podplácania zahraničných verejných činiteľov a s nimi súvisiace trestné činy. Časť D obsahuje odporúčania pracovnej skupiny a témy na následné zisťovanie.

B. ZAMEDZENIE A ODHAĽOVANIE PODPLÁCANIA ZAHRANIČNÝCH VEREJNÝCH ČINITEĽOV A ZVYŠOVANIE POVEDOMIA

1. Všeobecné úsilie o zvyšovanie povedomia

(a) Vládne iniciatívy na zvyšovanie povedomia

16. Hoci na jednej strane sa v SR urobili chvályhodné kroky na zvyšovanie povedomia o domácej korupcii a na jej potláčanie, na zvyšovanie povedomia o podplácaní zahraničných verejných činiteľov a Dohovore sa toho urobilo menej.

(i) Odbor boja proti korupcii

17. Odbor boja proti korupcii zohráva významnú úlohu pri zvyšovaní povedomia o Dohovore na Slovensku. Odbor, ktorý pôsobí v rámci Úradu vlády, je zodpovedný za realizáciu protikorupčnej politiky na národnej úrovni a je poradným orgánom podpredsedu vlády a ministra spravodlivosti pre túto oblasť. Je zodpovedný aj za zvyšovanie povedomia o korupcii vo všetkých rezortoch. Úzko spolupracuje s verejnosťou, ako aj s podnikateľským a mimovládnym sektorom.[13]

18. Väčšina iniciatív odboru sa zameriava na domácu korupciu.[14] Podplácanie zahraničných verejných činiteľov sa pre tento odbor ešte nestalo prioritou. Tejto problematike nevenuje veľkú pozornosť z toho dôvodu, že na Slovensku sa nezaznamenali žiadne prípady podplácania zahraničných verejných činiteľov. Odbor však v rámci svojich aktivít upozorňuje aj na podplácanie zahraničných verejných činiteľov.

19. Uverejnil napr. brožúru, ktorá sa síce zameriava na domácu korupciu, ale obsahuje aj kapitolu venovanú podplácaniu zahraničných verejných činiteľov. Brožúra poskytuje aj informácie o tom, kde

---

13 „Slovenská protikorupčná legislatíva“ pripojená k odpovedi na dotazník.

14 V rámci boja proti domácej korupcii sa uskutočnili tieto aktivity: realizácia programu Ministerstva spravodlivosti SR, Ministerstva vnútra SR a prokuratúry „Podpora boja proti korupcii“; medzinárodný seminár, ktorý v spolupráci s ABBA CEELI pripravilo MS SR v decembri 2003; sedem „medzinárodných seminárov o korupcii“ v rokoch 2001 až 2003; protikorupčný program Odboru boja proti korupcii, organizácie Transparency International Slovakia a Slovenského pedagogického ústavu pre učiteľov stredných škôl; protikorupčný program FISH v roku 2000; Národný program boja proti korupcii v zmysle uznesenia vlády č. 461/2000; zriadenie Národného koordinačného strediska pre boj so zločinnosťou v roku 2004.

a akým spôsobom sa majú oznamovať podozrenia z korupcie. Odbor poskytol túto brožúru verejným orgánom a orgánom činným v trestnom konaní. Brožúru uverejnil aj na svojej webovej stránke.

20. Spolu s mimovládnymi organizáciami organizuje aj prednášky, vzdelávacie akcie a semináre o boji proti korupcii pre študentov, orgány verejnej správy a širokú verejnosť. Nie je celkom známe, aký dôraz sa pritom kládol na tému podplácania zahraničných verejných činiteľov.[15]

21. Podľa predstaviteľa odboru, s ktorým sa hodnotitelia rozprávali počas návštevy, sa povedomie verejnosti o nebezpečenstve korupcie zvyšuje. V poslednom čase sa na odbor obracajú slovenskí občania so žiadosťou o rady týkajúce sa právnych dôsledkov oznámenia korupcie. K pozitívnemu trendu prispelo vytvorenie špecializovaných protikorupčných orgánov.

(ii) Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)

22. Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) je štátna agentúra poskytujúca pomoc slovenským podnikom, ktoré majú záujem podnikať v zahraničí a zahraničným firmám, ktoré majú záujem podnikať na Slovensku.[16] Vzhľadom na časté kontakty s firmami pôsobiacimi v medzinárodnom prostredí by mohla agentúra SARIO zohrať kľúčovú úlohu pri zvyšovaní povedomia o Dohovore a podplácaní zahraničných verejných činiteľov.

23. Žiaľ, agentúra SARIO túto príležitosť nevyužíva. Nevykonáva žiadne činnosti zamerané na zvyšovanie povedomia jej klientov. Dohovor (v anglickom aj slovenskom znení) uverejnila na svojej webovej stránke až po návšteve hodnotiteľov. Zabezpečuje vzdelávanie pre svoje pobočky, nie však na tému Dohovoru alebo podplácania zahraničných verejných činiteľov.

(iii) Ďalšie iniciatívy

24. Len niektoré z kľúčových slovenských ministerstiev vyvinuli isté dodatočné úsilie smerom k zvýšeniu povedomia. Ministerstvo spravodlivosti (MS SR), Ministerstvo vnútra SR (MV SR) a prokuratúra informujú o Dohovore a o Revidovanom odporúčaní na svojich webových stránkach.[17] Ministerstvo hospodárstva SR začalo túto informáciu poskytovať (v angličtine aj v slovenčine) po návšteve hodnotiteľov,[18] ale Ministerstvo zahraničných vecí SR to predbežne neurobilo.

25. Všetka legislatíva a ratifikované medzinárodné zmluvy (vrátane Dohovoru) sa uverejňujú vo verejne dostupnom Úradnom vestníku.

26. MS SR malo v úmysle uverejniť manuál k Dohovoru a „modelové situácie korupcie v zahraničných obchodných vzťahoch“.[19] Tieto plány však pozastavilo do nadobudnutia účinnosti nového Trestného zákona a Trestného poriadku.

(b) Iniciatívy súkromného sektora na zvyšovanie povedomia

27. Miera povedomia o podplácaní zahraničných verejných činiteľov sa na Slovensku zdá byť nízka. Urobilo sa málo na zvyšovanie povedomia o týchto otázkach. Stretnutí s členmi hodnotiaceho tímu sa

---

15 Odpoveď na dotazník, s. 3.

16 Pozri www.sario.sk.

17 Odpoveď na dotazník, s. 37.

18 Pozri www.economy.gov.sk.

19 Odpoveď na dotazník, s. 14.

zúčastnilo relatívne málo spoločností a organizácií, hoci hlavní hodnotitelia pripúšťajú, že v medzinárodnom prostredí pôsobí pomerne málo slovenských firiem.

(i) Organizácie zamestnávateľov a zamestnancov

28. Slovenská obchodná a priemyselná komora (SOPK) je o Dohovore informovaná vďaka workshopu, ktorý zorganizovala vláda. Nezvyšuje však povedomie svojho členstva o Dohovore alebo o podplácaní zahraničných verejných činiteľov.

29. Jedinou ďalšou hospodárskou organizáciou, ktorá sa stretla s hodnotiacim tímom, bolo združenie cestných dopravcov ČESMAD Slovakia. Pred návštevou hodnotiteľov nebolo o Dohovore informované.

(ii) Veľké slovenské podniky

30. V slovenských podnikoch je podobná situácia. Zástupcovia slovenských energetických, oceliarskych a automobilových spoločností sa zúčastnili stretnutia s hodnotiacim tímom. Všetky pôsobia aj v medzinárodnom prostredí, a to aj na citlivých trhoch, ako je Rusko alebo Afrika. Žiaľ, ani jeden z nich nerobil kroky na zvýšenie povedomia svojich zamestnancov o podplácaní zahraničných verejných činiteľov. Viaceré spoločnosti majú svoje etické kódexy, v ktorých sa však o podplácaní nehovorí. Výnimku tvoril len podnik, ktorého materská spoločnosť patrí medzi významné americké firmy kótované na burze, a ďalší podnik v sektore energetiky, ktorý pre svojich zamestnancov zorganizoval školenie o podplácaní domácich aj zahraničných verejných činiteľov. Ani jedna zo spoločností, s ktorými sa stretol hodnotiaci tím, nebola o tejto problematike informovaná slovenskou vládou.

(iii) Malé a stredné podniky

31. Národná agentúra pre rozvoj malých a stredných podnikov podporuje rozvoj a rast existujúcich a nových malých a stredných podnikov na Slovensku. Vláda agentúru o Dohovore neinformovala a agentúra nevyvíjala žiadne aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia malých a stredných slovenských podnikov.

(iv) Občianska spoločnosť a odbory

32. Rovnaká situácia existuje v občianskej spoločnosti na Slovensku. Transparency International Slovakia a Aliancia Fair-play – dve mimovládne organizácie, ktoré sa zúčastnili stretnutia s hodnotiacim tímom – sa zameriavajú na domáce záležitosti, ako je financovanie politických strán alebo systémové reformy smerujúce k zvýšeniu transparentnosti a integrity v slovenskej spoločnosti. Neurobili žiadne kroky na zvyšovanie povedomia o Dohovore na Slovensku. Predstaviteľ slovenskej akademickej obce dodal, že povedomie o Dohovore je nedostatočné.

33. Podobne ani jeden z dvoch odborových zväzov, ktoré sa zúčastnili stretnutia s hodnotiacim tímom, neurobil nič na zvyšovanie povedomia jeho členstva o Dohovore.

(c) Záver k celkovému úsiliu o zvyšovanie povedomia

34. Hlavných hodnotiteľov znepokojuje nízka úroveň povedomia súkromnej sféry na Slovensku o podplácaní zahraničných verejných činiteľov, o Dohovore a o Revidovanom odporúčaní. Nevyvíja sa primerané úsilie na zvyšovanie povedomia o týchto právnych nástrojoch. Táto situácia je obzvlášť znepokojivá, keďže niektoré slovenské podniky pôsobia na citlivých zahraničných trhoch a v citlivých odvetviach.

35. Slovenská vláda, najmä Odbor boja proti korupcii, Ministerstvo spravodlivosti SR a Ministerstvo hospodárstva SR, musia v tomto smere vynaložiť väčšie úsilie. Pri zvyšovaní povedomia o podplácaní

zahraničných verejných činiteľov by mala aktívnejšie pôsobiť aj Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) a Národná agentúra pre rozvoj malých a stredných podnikov, keďže sú v kontakte so slovenskými podnikmi. Mala by sa zvážiť aj možnosť zapojiť do iniciatív na zvyšovanie povedomia aj slovenskú občiansku spoločnosť a obchodné organizácie.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby Slovensko prijalo ďalšie opatrenia na zvýšenie miery povedomia súkromného sektoru o trestnom čine podplácania zahraničných verejných činiteľov. Odporúčajú tiež, aby Ministerstvo spravodlivosti SR čo najskôr uverejnilo príručku o Dohovore.

2. Podávanie správ, oznamovanie podozrení z korupčného správania (whistleblowing) a ochrana svedkov

(a) Povinnosť oznamovať trestné činy

36. § 168 ods. 1 novelizovaného Trestného zákona z roku 2003 ustanovuje povinnosť každej osoby oznámiť trestné činy uvedené v tomto ustanovení, vrátane podplácania domácich aj zahraničných verejných činiteľov. Kto sa „hodnoverným spôsobom dozvie" o takomto trestnom čine, musí to bez odkladu oznámiť „prokurátorovi, vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu". Neoznámenie sa trestá odňatím slobody až na tri roky. Podľa nového Trestného zákona sa oznamovacia povinnosť netýka osôb, ktoré sú viazané mlčanlivosťou ustanovenou zákonom.[20]

37. § 8 Trestného poriadku ustanovuje povinnosť pracovníkov štátnych orgánov „bez odkladu informovať prokurátorov alebo policajné orgány o skutočnostiach nasvedčujúcich spáchaniu trestného činu".

38. Táto povinnosť súkromného sektora a verejných činiteľov oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov sa hodnotí pozitívne. Hlavní hodnotitelia však vyjadrujú obavy v súvislosti s uplatňovaním a vymáhaním tejto oznamovacej povinnosti. Ako uvidíme nižšie, informácie o povinnosti oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov, ktoré dostali od súkromných audítorov a pracovníkov v oblasti exportných úverov, daňovej správy a zahraničných diplomatických zastúpení, neboli vždy jednoznačné. Existujú preto obavy, že súkromný sektor ani verejní činitelia nie sú si dostatočne vedomí povinnosti oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú zvýšiť povedomie súkromného sektora a verejných činiteľov v SR o tom, že podľa slovenského Trestného zákona majú zákonnú povinnosť oznámiť podplácanie zahraničných verejných činiteľov orgánom činným v trestnom konaní.

(b) Oznamovanie podozrení z korupčného správania (whistleblowing) a ochrana oznamovateľa

39. V júli 2003 nadobudol účinnosť § 13 Zákonníka práce. Podľa tohto ustanovenia „Nikto nesmie byť na pracovisku v súvislosti s výkonom pracovnoprávnych vzťahov prenasledovaný ani inak postihovaný za to, že na iného zamestnanca alebo zamestnávateľa podal sťažnosť, žalobu alebo návrh na začatie trestného stíhania". Poškodení oznamovatelia podozrení z korupcie sa môžu domáhať ochrany pred súdom.

---

[20] Nový Trestný zákon, zákon č. 300/2005 Z. z.., § 340 ods. 3 písm. b).

40. Napriek tomuto ustanoveniu a povinnosti oznamovať trestnú činnosť sa zdá, že počet oznámených podozrení z korupčného správania na Slovensku je príliš nízky. Slovenské orgány uviedli, že zvyšujú povedomie slovenských občanov o uvedenom ustanovení (napr. prostredníctvom internetu, publikácií, bulletinov, atď.). Školenia s týmto cieľom zorganizovali aj niektoré odborové zväzy. Napriek tomu SR neuviedla ani jeden príklad, v ktorom bolo podplácanie odhalené na základe oznámenia o podozrení z korupčného správania. Neuviedla ani príklad toho, že oznamovateľ sa dožadoval ochrany na základe Zákonníka práce. Hlavní hodnotitelia však pripúšťajú, že uvedené ustanovenie nadobudlo účinnosť pomerne nedávno.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR (a) pokračovalo v úsilí zvýšiť povedomie zamestnancov podnikov a širokej verejnosti o § 13 Zákonníka práce, a (b) aby sa zisťovali štatistické údaje o počte a zdrojoch oznámených podozrení z korupcie.

(c) Ochrana svedkov

41. V prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov je k dispozícii ochrana svedkov, ktorú zabezpečuje osobitný útvar policajného zboru.[21]

3. Štátom podporované exportné úvery

42. Organizácie pôsobiace v oblasti exportných úverov participujú na medzinárodnom trhu a preto by mohli zohrávať významnú úlohu pri zvyšovaní povedomia o Dohovore a pri odhaľovaní prípadov podplácania zahraničných verejných činiteľov. Na Slovensku spravuje štátnu podporu exportu Exportno-importná banka Slovenskej republiky (EXIMBANKA SR), štátom financovaná právnická osoba zapísaná v Obchodnom registri. EXIMBANKA SR zabezpečuje širokú škálu služieb vrátane poskytovania exportných úverov, poisťovania a záruk na operácie rôzneho trvania. Zabezpečuje aj osobitné financovanie pre malé a stredné podniky.[22]

(a) Úsilie o zvyšovanie povedomia

43. EXIMBANKA SR vyvíja isté snahy o zvyšovanie povedomia jej klientov o Dohovore. Na Dohovor odkazuje na svojej webovej stránke. V čase konania návštevy hodnotiteľov museli v žiadostiach o poskytnutie podpory všetci žiadatelia vyhlásiť, že sú si vedomí, že EXIMBANKA SR nepodporí žiadnu transakciu, ktorá je spojená s podplácaním zahraničných verejných činiteľov.[23] V štandardnej zmluve

---

21 Zákon č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

22 Zákon č. 80/1997 Z. z. o exportno-importnej banke Slovenskej republiky; webová stránka EXIMBANKY SR, www.eximbanka.sk.

23 Počas návštevy hodnotiteľov sa na žiadosti nachádzalo toto vyhlásenie:

> Sme si vedomí, že poistenie rizík štátom podporovaného exportného úveru sa neposkytuje na vývozy, pri ktorých príprave sa žiadateľ o poistenie dopustil podplácania v medzinárodnom obchode buď priamo alebo prostredníctvom tretích osôb podľa § 160 a nasl. §§ Trestného zákona. Zároveň sme si vedomí, že poisťovateľ má právo odmietnuť odškodnenie alebo žiadať vrátenie už vyplateného odškodného ak sa dokáže, že údaje týkajúce sa podplácania v medzinárodnom obchode, ktoré poistenec uviedol vo svojej žiadosti, boli neúplné alebo nepravdivé.

(Pracovná skupina OECD pre exportné úvery a úverové záruky (21. januára 2005), *Responses to the 2004 Revised Survey on Measures Taken to Combat Bribery in Officially Supported Export Credits – Situation as of 21 January 2005 (Odpovede na Revidovaný prieskum opatrení prijatých v roku 2004 na boj proti*

o poskytnutí podpory sa uvádza, že EXIMBANKA SR môže podporu zamietnuť, ak sa poistený subjekt alebo jeho zástupca v súvislosti s vývoznou zmluvou dopustí podplácania zahraničných verejných činiteľov.[24] (Pozri aj časť C.6 o sankciách za podplácanie zahraničných verejných činiteľov na s. 46 tejto správy.) V nadväznosti na návštevu hodnotiteľov EXIMBANKA SR zmenila vyhlásenie v tom smere, aby sa vzťahovalo aj na podplácanie, ku ktorému dôjde pred podpisom zmluvy alebo po jej podpise.

44. Napriek týmto opatreniam sa hlavní hodnotitelia domnievajú, že EXIMBANKA SR by mohla urobiť viac na zvyšovanie povedomia jej klientov o podplácaní zahraničných verejných činiteľov, napr. tým, že svojim klientom a potenciálnym klientom rozpošle potrebné informácie.

(b) Odhaľovanie podplácania zahraničných verejných činiteľov

45. Okrem toho, že EXIMBANKA SR svojim pracovníkom poskytla príručku pod názvom „Správna prax OECD na zamedzenie a potláčanie podplácania pri štátom podporovaných vývozných úveroch“ *(OECD Best Practices to Deter and Combat Bribery in Officially Supported Export Credits)*,[25] nezabezpečuje ich vzdelávanie s cieľom odhaľovať podozrenia z podplácania. Jej pracovníci si pred schválením podpory pre klienta zvyčajne neoverujú, či sa proti nemu nevedie vyšetrovanie, alebo či nebol odsúdený, hoci od prípadu k prípadu sa tak môže stať.[26] V čase návštevy hodnotiteľov predstavitelia EXIMBANKY SR vyhlásili, že nemajú možnosť overovať si, či klient nepoužil od nej získané prostriedky na podplácanie. Po návšteve hodnotiteľov svoje stanovisko zmenili a uviedli, že inštitúcia má povinnosť preverovať svojich klientov, ich obchodných partnerov a jednotlivé transakcie s cieľom určiť, či sa prostriedky použili na stanovený účel.[27] Podľa názoru predstaviteľov EXIMBANKY SR bola informácia, ktorú hodnotitelia dostali pri návšteve, mylná.

---

podplácaniu pri štátom podporovaných vývozných úveroch – situácia k 22. januáru 2005), OECD, Paríž, TD/ECG(2005)4, s. 12).

Ako sa uvádza nižšie, EXIMBANKA SR v nadväznosti na návštevu zmenila znenie tohto vyhlásenia.

24 Zmluva obsahuje tieto štandardné podmienky:

> III. Základné podmienky
>
> 9. Poisťovateľ má právo odmietnuť poistenie v súlade s týmito poisťovacími podmienkami, ak podľa rozhodnutia súdu komerčná banka, vývozca alebo osoba konajúca v jeho mene porušila ustanovenia osobitného zákona[1] týkajúce sa vývoznej zmluvy, ktorá má byť financovaná prostredníctvom vývozného úveru.
>
> [1] Paragraf 160 a nasl. zákona č. 140/1961 Z. z. Trestný zákon a § 49 zákona č. 513/1991 Z. z. Obchodný zákonník

25 Pracovná skupina pre exportné úvery a úverové záruky (14. októbra 2004), *Bribery and Officially Supported Export Credits: Best Practices to Deter and Combat Bribery in Officially Supported Export Credits (Podplácanie a štátom podporované exportné úvery: najlepšia prax pri zamedzovaní a potláčaní podplácania v súvislosti so štátom podporovanými exportnými úvermi)*, OECD, Paríž, TD/ECG(2004)14.

26 Podľa vyjadrenia slovenského prokurátora neexistujú žiadne právne prekážky, ktoré by EXIMBANKE SR bránili informovať sa u orgánov činných v trestnom konaní o tom, či sa proti klientovi alebo perspektívnemu klientovi vedie vyšetrovanie.

27 EXIMBANKA SR má podľa vyjadrenia jej predstaviteľov zákonnú povinnosť overovať klientov, ich partnerov a obchodné operácie, ktorú ustanovujú predpisy týkajúce sa likvidity a obozretného konania prijaté Národnou bankou Slovenska po dohode s Ministerstvom financií SR.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby EXIMBANKA SR (1) vyvíjala ďalšie úsilie o zvyšovanie povedomia jej pracovníkov, klientov a potenciálnych klientov o podplácaní zahraničných verejných činiteľov, a aby (2) od klientov požadovala poskytnutie dostatočných informácií, napr. podrobných údajov o sprostredkovateľských províziách, ktoré by EXIMBANKE SR umožnili overiť si, či sa klient dopustil podplácania zahraničných verejných činiteľov.

(c) Povinnosť oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov

46. EXIMBANKA SR poskytla mierne rozporné vysvetlenia o povinnosti oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov. Počas návštevy hodnotiteľov jej predstavitelia vyhlásili, že pracovník, ktorý má podozrenie na podplácanie pri určitej transakcii, musí záležitosť oznámiť svojmu nadriadenému. Prípad sa môže ďalej oznámiť orgánom činným v trestnom konaní v závislosti od toho, či podpora bola alebo nebola poskytnutá. Ak podpora bola poskytnutá, Eximbanka SR upovedomí orgány činné v trestnom konaní o podozrení, že došlo k podplácaniu. Ak podpora ešte poskytnutá nebola, Eximbanka SR postúpi prípad orgánom činným v trestnom konaní len vtedy, ak existuje právny názor potvrdzujúci, že pri transakcii došlo k podplácaniu; samotné podozrenie z podplácania nestačí. V období po návšteve hodnotiteľov však predstavitelia EXIMBANKY SR vyhlásili, že orgánom činným v trestnom konaní nahlasujú všetky „dôvodné podozrenia“ z podplácania zahraničných verejných činiteľov bez ohľadu na to, či podpora bola alebo nebola poskytnutá.[28]

4. Oficiálna rozvojová pomoc

47. S firmami, ktoré majú do činenia so zahraničnými činiteľmi krajiny prijímajúcej pomoc, prichádzajú do kontaktu aj organizácie, prostredníctvom ktorých sa poskytuje oficiálna rozvojová pomoc (ODA). Tieto organizácie preto zohrávajú významnú úlohu pri zvyšovaní povedomia o Dohovore a pri odhaľovaní podplácania zahraničných verejných činiteľov. Slovensko nepatrí medzi veľkých poskytovateľov zahraničnej rozvojovej pomoci, ale má v úmysle pôsobiť v tejto oblasti aktívnejšie.[29] Gestorom programu ODA je ministerstvo zahraničných vecí (MZV SR).

---

28 EXIMBANKA SR uviedla, že informácie uvedené v poslednom prieskume OECD sú nesprávne (Pracovná skupina OECD pre exportné úvery a úverové záruky (21. januára 2005), *Responses to the 2004 Revised Survey on Measures Taken to Combat Bribery in Officially Supported Export Credits – Situation as of 21 January 2005 (Odpovede na Revidovaný prieskum opatrení prijatých v roku 2004 na boj proti podplácaniu pri štátom podporovaných exportných úveroch – situácia k 22. januáru 2005)*, OECD, Paríž TD/ECG(2005)4, s. 40 a 50). Podľa tohto prieskumu môže EXIMBANKA SR pred udelením súhlasu s poskytnutím podpory oznámiť podozrenie z podplácania zahraničných verejných činiteľov vyšetrovacím orgánom, ale v praxi sa to nevyžaduje ani nerobí. Podľa prieskumu EXIMBANKA SR nemôže oznámiť podozrenie vyšetrovacím orgánom, ktoré vznikne až po poskytnutí podpory. Podľa názoru EXIMBANKY SR boli tieto rozporuplné informácie spôsobené nesprávnou odpoveďou na otázky položené v prieskume.

29 V roku 2003 sa v rámci slovenskej ODA vyplatilo spolu niečo vyše 15 miliónov USD, čo predstavovalo 0,05 % hrubého národného príjmu (HNP). Dvojstranná pomoc mala hodnotu približne 9 miliónov USD, čiže 56 % celkovej ODA. V programe na rok 2004 vláda schválila sumu 1,7 milióna USD na konkrétne projekty v Srbsku a Čiernej hore. Schválila aj dvojstrannú pomoc vo výške 2,7 milióna USD pre tieto krajiny: Afganistan, Albánsko, Bosna a Hercegovina, Kazachstan, Kenská republika, Kirgizsko, Macedónska republika, Mongolsko, Mozambik, Sudan, Tadžikistan a Uzbekistan. V roku 2006 vláda SR predpokladá podstatné zvýšenie ODA na 30,2 milióna USD (0,098 % HNP) a zvýšenie na 0,125 % HNP do roka 2010 (OECD (2005), *Development Co-Operation Report – Volume 6 (Správa o rozvojovej spolupráci – Zväzok 6)*, OECD, Paríž, s. 108 a 221; *Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) na rok 2004*, vláda Slovenskej republiky).

48. Do programu ODA je zapojený celý rad jednotlivcov aj organizácií. Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci vykonáva splnomocnený zástupca. Pri konkrétnych projektoch vykonávajú dohľad nad procesom verejného obstarávania a udeľovania zmlúv implementačné agentúry a administratívne a kontraktačné jednotky. Realizáciu projektov vybranými dodávateľmi monitorujú projektoví manažéri. Najvyšší kontrolný úrad SR vykonáva audit každej implementačnej agentúry raz ročne a po skončení projektu.[30] Všetci účastníci majú sídlo na Slovensku.

49. MZV SR urobilo len málo na zvýšenie povedomia aktérov programu ODA o podplácaní zahraničných verejných činiteľov. Neposkytuje ani informácie o podplácaní zahraničných verejných činiteľov svojim pracovníkom a dodávateľom zapojeným do programu ODA. Pre svojich pracovníkov organizuje všeobecné vzdelávanie o projektovom manažmente, ale nezabezpečuje vzdelávanie špecificky zamerané na podplácanie zahraničných verejných činiteľov. Smernica MZV SR pre poskytovanie ODA hovorí všeobecne o dozorných funkciách subjektov zapojených do programu, ale neobsahuje priamu zmienku o podplácaní zahraničných verejných činiteľov alebo o korupcii.

50. Hlavní hodnotitelia pripúšťajú, že slovenský program ODA je relatívne nový a neveľmi rozsiahly. Je však dobre známe, že pri programoch ODA všeobecne a tiež v krajinách, ktoré sú adresátom slovenskej pomoci, existuje riziko korupcie. SR by preto mala zaujať opatrný postoj a v rámci svojho programu ODA vyvinúť väčšie úsilie na zvyšovanie povedomia o podplácaní zahraničných verejných činiteľov.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú zvýšiť v SR povedomie o podplácaní zahraničných verejných činiteľov medzi (1) úradníkmi zapojenými do poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) a (2) medzi podnikmi a jednotlivcami zapojenými do realizácie projektov financovaných v rámci ODA.

5. Zahraničné diplomatické zastúpenia

51. Vzhľadom na ich umiestnenie v zahraničí by slovenské diplomatické zastúpenia mohli dostávať informácie o podplácaní zahraničných verejných činiteľov, ktorého sa dopustia slovenskí občania a firmy v zahraničí. Keďže často prichádzajú do kontaktu so slovenskými občanmi a firmami, ktoré pôsobia v medzinárodnom prostredí, mohli by zvyšovať aj povedomie týchto subjektov o podplácaní zahraničných verejných činiteľov. Pracovníci slovenských veľvyslanectiev a zastúpení v zahraničí patria do jednej z dvoch kategórií: diplomati z ministerstva zahraničných vecí (MZV SR) a pracovníci obchodných misií ministerstva hospodárstva (MH SR).

(a) Kroky na zvyšovanie povedomia

52. Nie je celkom jasné, čo SR robí na zvyšovanie povedomia pracovníkov slovenských veľvyslanectiev a zahraničných zastúpení o podplácaní zahraničných verejných činiteľov. MZV SR školí a hodnotí svoj diplomatický personál dvakrát ročne. Na školeniach, ktoré sa uskutočnili v poslednom čase, sa spomínal aj Dohovor a podplácanie zahraničných verejných činiteľov, ale nie je jasné, v akom rozsahu. MH SR školí pracovníkov pred vyslaním do zahraničia aj o problematike korupcie a podplácania, ale nevedelo poskytnúť informácie o tom, či sa vzdelávanie vzťahuje aj na podplácanie zahraničných verejných činiteľov.

---

30 Pozri smernicu Ministerstva zahraničných vecí SR o poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci.

53. MZV SR ani MH SR nevyvíjajú žiadne iniciatívy na zvyšovanie povedomia slovenských firiem a jednotlivcov pôsobiacich v medzinárodnom prostredí o podplácaní zahraničných verejných činiteľov. Na ich webových stránkach nie je Dohovor uverejnený. Nie je známe, či sa slovenské podniky v tejto súvislosti niekedy obrátili so žiadosťou o pomoc na slovenské veľvyslanectvá a diplomatické zastupiteľstvá.

(b) Povinnosť oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov

54. MZV SR vydalo pre svoj diplomatický personál všeobecnú smernicu o oznamovaní trestných činov, ktorých sa v zahraničí dopustia slovenskí občania a firmy. Rovnako ako všetci slovenskí verejní činitelia, aj diplomatický personál musí oznámiť všetky trestné činy (vrátane podplácania zahraničných verejných činiteľov) slovenským orgánom činným v trestnom konaní. Diplomatický personál musí takéto podozrenia navyše preverovať u miestnych orgánov a informovať o veci MZV SR, MV SR a prokuratúru SR.

55. Zdá sa, že pre pracovníkov obchodných zastúpení je postup pri oznamovaní takýchto činov menej jednoznačne vymedzený. Počas návštevy hodnotiteľov predstavitelia MH vyhlásili, že v takýchto prípadoch musí konať pracovník, ktorý má informácie o trestnom čine. Tento pracovník „s najvyššou pravdepodobnosťou" oznámi záležitosť zodpovednému konzulovi na MH SR. Nie je celkom jasné, ako by konzul v prípade ďalej konal. MH SR nevydalo v tejto veci žiadnu smernicu. Takisto nebolo jasné, či je takýto postup v súlade so všeobecnou povinnosťou oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov podľa Trestného zákona.

56. V nadväznosti na návštevu hodnotiteľov MH SR urobilo kroky na nápravu tejto situácie. Riaditeľ odboru medzinárodného obchodu vydal pokyny pre pracovníkov v zahraničí. V týchto pokynoch sa zamestnancom nariaďuje „aplikovať princípy Dohovoru v praxi, uverejniť slovenské aj anglické znenie Dohovoru na webovej stránke pracovísk Ministerstva hospodárstva SR v zahraničí" a dodržiavať § 167 a § 168 Trestného zákona [vzťahujúce sa na oznamovanie] v prípadoch korupcie alebo podozrenia z korupcie."

(c) Záver

57. Hoci MZV SR a MH SR vyvíjajú isté úsilie v oblasti boja proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov, mohli by robiť viac. Najmä pre pracovníkov veľvyslanectiev by mohli byť užitočné vzdelávacie aktivity a akcie na zvyšovanie povedomia. Obidve ministerstvá by mohli navyše aktívnejšie pôsobiť v oblasti zvyšovania povedomia o podplácaní zahraničných verejných činiteľov smerom k slovenským podnikom pôsobiacim v medzinárodnom prostredí.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby Ministerstvo hospodárstva SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR vyvinuli ďalšie úsilie o zvýšenie povedomia o podplácaní zahraničných verejných činiteľov medzi (1) pracovníkmi diplomatických zastupiteľstiev a (2) slovenskými podnikmi pôsobiacimi v medzinárodnom prostredí.

6. Daňové orgány

(a) Neuznanie úplatkov ako daňovo odpočítateľnej položky

58. V období od prvej etapy hodnotenia sa v SR zmenila daňová legislatíva. Platná legislatíva uvádza zoznam daňovo odpočítateľných aj zoznam daňovo neodpočítateľných položiek (do ktorého patria aj výdavky na pohostenie). Úplatky neobsahuje ani jeden z týchto zoznamov. Dôkazné bremeno má daňový poplatník, ktorý musí odpočítateľnosť položky podložiť dokladmi.[31]

59. To, že úplatky nie sú v SR odpočítateľnou položkou, sa zdá byť jednoznačné aj napriek tomu, že zákon to výslovne nezakazuje. Počas návštevy hodnotiteľov tento názor bez výnimky vyjadrovali predstavitelia štátnych orgánov, podnikateľov, aj odborníci z oblasti práva a účtovníctva. Napriek tomu existujú kategórie odpočítateľných výdavkov, ktoré by sa potenciálne mohli použiť na zatajenie podplácania. Napr. jeden daňový úradník počas návštevy hodnotiteľov potvrdil, že od daňového základu možno odpočítať odmeny pre „offshore“ zástupcov.

60. Hlavní hodnotitelia uznávajú, že slovenský právny poriadok nepovoľuje odpočítanie úplatkov od daňového základu. Vzhľadom na predchádzajúce zistenia z druhej etapy sa však nazdávajú, že výslovný zákaz odpočítateľnosti týchto položiek v slovenskom daňovom zákonodarstve by mohol posilniť mechanizmy na odhaľovanie a zamedzovanie podplácania. V nadväznosti na hodnotiacu návštevu slovenskí predstavitelia uviedli, že bol vypracovaný návrh zmeny § 21 Zákona č. 595/2003 Zb. o dani z príjmu. Návrh zmeny tohto ustanovenia obsahuje výslovný zákaz odpočítavania úplatkov a ďalších nenáležitých výhod, poskytnutých inej osobe alebo tretej strane, od daňového základu.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR uzákonil výslovný zákaz daňovej odpočítateľnosti úplatkov pre zahraničných verejných činiteľov.

(b) Zvyšovanie povedomia, vzdelávanie a zisťovanie

61. Slovenské daňové orgány nezvyšujú povedomie daňových kontrolórov o podplácaní zahraničných verejných činiteľov a o Revidovanom odporúčaní. Nevykonali žiadne školenia o tejto problematike pre svojich kontrolórov. Podplácanie nie je zahrnuté do programu vzdelávania týkajúceho sa vykonávania daňových kontrol. Svojim zamestnancom predbežne neposkytli Príručku OECD o podplácaní pre daňových kontrolórov (*OECD Bribery Awareness Handbook for Tax Examiners*), ale majú v úmysle to urobiť.

62. Predstavitelia slovenskej daňovej správy uviedli dva dôvody absencie vzdelávania či zvyšovania povedomia o týchto otázkach. Po prvé, podľa ich názoru je nepravdepodobné, že by daňoví kontrolóri mohli počas daňovej kontroly odhaliť úplatky. Keďže sa úplatky zvyčajne platia v hotovosti, pri kontrole sa veľmi ťažko odhaľujú. Po druhé, daňoví kontrolóri sa zameriavajú predovšetkým na daňové úniky. Ak kontrolór zistí, že doklady potvrdzujúce odpočítateľnosť položky od daňového základu sú falošné, potvrdí daňový únik. Kontrolór nemusí a ani nerobí nič viac na zistenie toho, či položka odpočítaná od základu dane bola úplatkom.

---

[31] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, § 19 a § 21.

63. Ako sa vzhľadom na tento názor dalo očakávať, slovenskí daňoví kontrolóri sa nikdy nestretli s pokusom odpočítať úplatok od daňového základu, hoci v SR sa daňová kontrola vykonáva približne u 5 % daňových priznaní.[32]

64. Skutočnosť, že pri daňových kontrolách sa nikdy nezistili úplatky, nesúvisí s nedostatočnými vyšetrovacími právomocami alebo nástrojmi. Napr. pri vyšetrovaní daňového úniku alebo prania špinavých peňazí, ktorým bola spôsobená „značná škoda“ alebo „škoda veľkého rozsahu“,[33] môže polícia vstúpiť do všetkých priestorov firmy s cieľom hľadať alebo zaisťovať dokumenty. Nepotrebuje na to predbežné povolenie sudcu či prokurátora. Môže tiež požiadať banky alebo pobočky zahraničných bánk o informácie, ktoré sú predmetom bankového tajomstva.[34]

65. Hlavných hodnotiteľov znepokojuje absencia snáh o zvýšenie povedomia alebo vzdelávanie slovenských daňových kontrolórov o podplácaní zahraničných verejných činiteľov. Na odhalenie odpočítania úplatkov od základu dane nestačí len overiť pravosť podporných dokladov. Na nápravu súčasnej situácie by slovenské daňové orgány mohli zvážiť zaradenie problematiky podplácania zahraničných verejných činiteľov a metód zisťovania úplatkov do vzdelávania daňových úradníkov. Mohli by tiež vypracovať pokyny na zisťovanie úplatkov pre daňových kontrolórov. Ďalej by sa mal zvážiť preklad celej Príručky OECD o podplácaní určenej pre daňových kontrolórov (*OECD Bribery Awareness Handbook for Tax Examiners*) do slovenčiny a jej sprístupnenie všetkým daňovým kontrolórom.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR (1) zvýšilo povedomie daňových kontrolórov o podplácaní zahraničných verejných činiteľov, a aby sa pre (2) daňových kontrolórov zabezpečili príručky, pokyny a vzdelávanie na tému zisťovania prípadov podplácania zahraničných verejných činiteľov pri daňových kontrolách.

(c) Výmena informácií a povinnosť oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov

66. Na slovenských daňových úradníkov sa vzťahuje všeobecná povinnosť oznamovať trestné činy. Ak daňový kontrolór odhalí trestný čin, zvyčajne to oznámi svojmu daňovému úradu, ktorý následne informuje orgány činné v trestnom konaní. Kontrolór môže vec orgánom činným v trestnom konaní oznámiť aj priamo.

67. Neexistujú žiadne legislatívne prekážky, ktoré by slovenským daňovým orgánom bránili plniť túto oznamovaciu povinnosť v plnom rozsahu. Daňoví kontrolóri majú všeobecnú povinnosť zachovávať mlčanlivosť o informáciách, ktoré získajú pri výkone svojich povinností. Povinnosť mlčanlivosti sa však nevzťahuje na oznámenia podané slovenským súdom, prokuratúre alebo polícii.[35] Daňoví úradníci môžu tieto oznámenia podávať dobrovoľne alebo na požiadanie.

68. Slovenské daňové orgány si môžu tiež vymieňať informácie s cudzími daňovými orgánmi. Povinnosť mlčanlivosti sa nevzťahuje na informácie, ktoré sa poskytujú cudzím daňovým orgánom v súlade s medzinárodnými zmluvami a osobitnými vnútroštátnymi právnymi predpismi. Slovenské

---

32 Podľa štatistických údajov poskytnutých slovenskými daňovými orgánmi.

33 O „značnú” škodu ide v prípade, že presahuje dvadsaťnásobok zákonom stanovenej minimálnej mesačnej mzdy, t. j. 130 000 Sk (približne 3 400 EUR (Trestný zákon, § 89 ods. 13)).

34 Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore SR, § 29a.

35 Zákon č. 511/1992 Z. z. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov, § 23 ods. 5 písm. e) a g).

daňové orgány však nemôžu informácie poskytovať priamo cudzím orgánom na uplatňovanie práva. Na druhej strane cudzie daňové orgány môžu informácie, ktoré dostanú od svojho slovenského partnera, postúpiť orgánom na uplatňovanie práva svojej krajiny.

69. V budúcnosti budú mať slovenské daňové orgány právo poskytovať informácie priamo niektorým cudzím orgánom na uplatňovanie práva. OECD nedávno zmenila komentár k článku 26 svojej vzorovej zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. Na základe odseku 12.3 komentára majú dnes zmluvné štáty právo „umožniť, aby ich daňové orgány poskytovali orgánom na uplatňovanie práva a súdnym orgánom iných štátov informácie o niektorých prioritných veciach (napr. s cieľom bojovať proti praniu špinavých peňazí, korupcii …)". Tieto informácie možno poskytnúť v prípade, že ich „právny poriadok obidvoch štátov umožňuje použiť na uvedené iné účely a pod podmienkou, že kompetentný orgán poskytujúceho štátu dá súhlas s takýmto použitím." Slovensko má v úmysle pozmeniť v tomto zmysle už uzavreté ako aj budúce medzinárodné zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia.

7. Účtovníci a audítori

(a) Účtovníctvo a audítorstvo v súkromnom sektore

(i) Zvyšovanie povedomia a vzdelávanie

70. Podplácanie zahraničných verejných činiteľov môžu pri svojej práci odhaliť aj účtovníci a audítori. Z tohto dôvodu má ich povedomie a vzdelávanie o problematike podplácania zahraničných verejných činiteľov a o Dohovore zásadný význam.

71. Úroveň povedomia predstaviteľov účtovníckej a audítorskej profesie o týchto otázkach sa zdá byť na Slovensku nízka. Odborné regulačné orgány neurobili nič na zvýšenie ich povedomia a téma podplácania zahraničných verejných činiteľov nie je súčasťou vzdelávacích aktivít pre tieto profesie.

72. Rovnako ako v prípade daňových úradníkov môže nedostatok iniciatívy v tejto oblasti spôsobovať presvedčenie, že účtovnícke a audítorské operácie nie sú účinnou cestou na odhaľovanie úplatkov. Podľa predstaviteľov slovenskej účtovníckej profesie sa pri vykonávaní účtovníctva alebo auditu môžu zistiť také trestné činy, ako je napr. sprenevera, ale nie podplácanie. Jeden prokurátor k domu dodal, že keďže v SR sa 99 % úplatkov poskytuje v hotovosti, nie sú zachytené v účtovníctve firmy.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR prijali opatrenia na zvýšenie povedomia účtovníkov a audítorov o trestnom čine podplácania zahraničných verejných činiteľov, a aby sa otázkam účtovníctva a audítorstva vo vzťahu k podplácaniu pravidelne venovala pozornosť v rámci povinného vzdelávania audítorov.

(ii) Účtovné a audítorské štandardy

73. Za vypracúvanie účtovných štandardov je zodpovedný odbor účtovníctva Ministerstva financií SR. Podľa ministerstva nie sú slovenské účtovné štandardy plne v súlade s Medzinárodnými účtovnými štandardmi (IAS). Od 1. januára 2005 majú podľa IAS niektoré spoločnosti povinnosť vypracúvať konsolidované finančné výkazy. Od 1. januára 2006 budú mať aj ďalšie finančné subjekty povinnosť

pripravovať finančné výkazy v súlade s IAS.[36] Zavedenie IAS pre malé a stredné podniky bude zosúladené s ostatnými členskými štátmi EÚ.

74. Podľa vyhlásenia Slovenskej komory audítorov, ktorá stanovuje audítorské štandardy na Slovensku, slovenské audítorské štandardy sú kompatibilné s Medzinárodnými audítorskými štandardmi. Nezávislosť audítorov posilňuje ich Etický kódex a štatút.[37] Komora je zodpovedná aj za reguláciu a disciplínu jej členov. Zákonná premlčacia lehota na disciplinárne konanie je tri roky. Komora doteraz viedla disciplinárne konanie len proti jednému členovi.

(iii) Vonkajší audit

75. V období po prvej etape hodnotenia sa na Slovensku rozšírila skupina subjektov, v ktorých sa musí vykonávať vonkajší audit. Dnes majú túto povinnosť všetky akciové spoločnosti, banky a finančné inštitúcie. Vonkajší audit sa musí vykonávať aj v podnikoch, ktoré v roku predchádzajúcom relevantnému účtovnému obdobiu splnili dve z týchto troch kritérií: (1) ich celkové aktíva mali hodnotu vyše 20 miliónov Sk (približne 520 000 EUR),[38] 2) ich čistý obrat presiahol 40 miliónov Sk (približne 1,04 milióna EUR) a (3) priemerný počet zamestnancov presiahol 20 osôb.[39]

76. Orgány SR nevedeli poskytnúť štatistické údaje o tom, na aké percento podnikov na Slovensku sa vzťahuje povinnosť vonkajšieho auditu.

(iv) Povinnosť oznamovať podplácanie zahraničných verejných činiteľov

77. V rámci prvej etapy pracovná skupina konštatovala (na s. 24), že slovenskí audítori sú orgánu prokuratúry alebo polície povinní oznamovať len podozrenia z legalizácie príjmov z trestnej činnosti. Audítori nie sú povinní oznamovať iné trestné činy. Pracovná skupina preto vyzvala slovenské orgány, aby zvážili zavedenie povinnosti audítorov oznamovať trestné činy aj vedeniu audítovaného subjektu alebo iným vnútropodnikovým monitorovacím orgánom.

78. Slovensko toto odporúčanie čiastočne splnilo. Slovenskí audítori majú všeobecnú povinnosť zachovávať mlčanlivosť o všetkých informáciách, ktoré získajú pri výkone svojich povinností. Ak audítor odhalí korupciu, ekonomický trestný čin alebo zistí „skutočnosti, ktoré majú zásadný negatívny účinok“ na ekonomické činnosti audítovaného subjektu, musí vec bezodkladne oznámiť správnej a dozornej rade audítovaného subjektu.[40] Audítor nemôže vzhľadom na povinnosť mlčanlivosti o tejto veci ďalej informovať vnútropodnikové monitorovacie orgány ani orgány činné v trestnom konaní. Tento postoj vyjadrili účtovníci aj audítori počas návštevy hodnotiteľov, a to aj napriek § 168 Trestného zákona (podľa ktorého sa v SR povinnosť oznamovať podplácanie orgánom činným v trestnom konaní vzťahuje na

---

36 Medzi tieto subjekty patria okrem iného spoločnosti kótované na burze, banky, Exportno-importná banka Slovenskej republiky a obchodné spoločnosti, ktoré spĺňajú aspoň jedno z ďalších dvoch kritérií počas dvoch po sebe idúcich účtovných období:

(a) hrubé aktíva presahujúce 5 mld. Sk,

(b) čistý obrat presahujúci 5 mld. Sk, a

(c) priemerný počet zamestnancov počas účtovného obdobia presahujúci 2000 osôb.

37 Napr. Zákon č. 466/2002 Z. z. o audítoroch a Slovenskej komore audítorov, § 15.

38 V celej tejto správe sú údaje v slovenskej mene (Sk) prevedené na euro (EUR) podľa medzibankového výmenného kurzu z 27. januára 2005.

39 Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, § 19.

40 Zákon č. 466/2002 Z. z. o audítoroch a Slovenskej komore audítorov, § 16.

každého) a § 16 ods. 3 Zákona č. 466/2002 Z. z. o audítoroch a Slovenskej komore audítorov (podľa ktorého sa povinnosť mlčanlivosti audítora „nevzťahuje na prípady, kde zákon predpisuje oznámenie alebo prekazenie trestného činu“). Treba tiež poznamenať, že podľa nového Trestného zákona sa oznamovacia povinnosť netýka osôb, ktoré sú viazané povinnosťou mlčanlivosti ustanovenou zákonom.[41]

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR (1) uzákonila povinnosť vonkajších audítorov primerane oznamovať podozrenia z trestného činu podplácania vnútropodnikovým monitorovacím orgánom, a aby sa (2) zvážilo zavedenie povinnosti vonkajších audítorov oznamovať takéto podozrenia príslušným orgánom.

(b) Účtovníctvo a audítorstvo vo verejnom sektore

79. V právnych systémoch mnohých štátov zohrávajú významnú úlohu v boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov audítori verejného sektora, pretože vykonávajú nielen audity štátnej správy, ale aj audity podnikov v štátnom vlastníctve a podnikov pod kontrolou štátu.

80. Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (NKÚ) je nezávislým orgánom, ktorý v SR vykonáva audit všetkých ústredných orgánov štátnej správy a všetkých inštitúcií, ktorých rozpočet schvaľuje parlament alebo vláda. Vykonáva aj audit všetkých orgánov, ktoré financuje ústredná vláda, vrátane „právnických osôb, v ktorých majú kapitálovú účasť inštitúcie zriadené na základe zákona“ a „právnických osôb s účasťou štátneho kapitálu“. Podľa zákona prijatého v septembri 2005 vykonáva NKÚ aj audit všetkých finančných prostriedkov obecných orgánov.[42]

81. NKÚ, rovnako ako audítori v súkromnom sektore, pochybuje o možnosti odhaliť podplácanie zahraničných verejných činiteľov prostredníctvom auditu. Jeho audity sa zakladajú len na kontrole dokumentov. Vzhľadom na nízku pravdepodobnosť existencie príjmových dokladov alebo faktúr svedčiacich o podplácaní NKÚ považuje za málo pravdepodobné, že by sa pri auditoch mohli odhaliť takéto trestné činy. Z tohto dôvodu NKÚ považuje za vhodnejšie klásť vyšší dôraz na odhaľovanie korupcie v rámci slovenských orgánov štátnej správy.

82. V tejto súvislosti NKÚ vyvinul isté úsilie o zvýšenie povedomia svojich pracovníkov o podplácaní zahraničných verejných činiteľov. V roku 2001 zorganizoval sériu seminárov zameraných na odhaľovanie korupcie vo verejnom sektore. Ich účastníci dostali informácie o Dohovore a o povinnostiach verejného sektoru a verejnej správy.[43] Vzdelávacie kurzy organizované v roku 2004 sa zameriavali na medzinárodné audítorské štandardy a nedotýkali sa podplácania zahraničných verejných činiteľov.

83. NKÚ má povinnosť oznamovať trestnú činnosť. Audítori NKÚ sú povinní oznamovať podozrenia z trestnej činnosti orgánom prokuratúry a orgánu, ktorý je zriaďovateľom audítovaného subjektu. Pre svojich zamestnancov vydal podrobnú brožúru, v ktorej sa uvádza, ako postupovať pri oznamovaní. NKÚ nedávno uzavrel dohodu s prokuratúrou, podľa ktorej NKÚ v prípade odhalenia trestného činu požiada o priebežnú konzultáciu s prokurátorom. Cieľom konzultácie je vyžiadať si názor prokurátora na dôkazy, ktoré by mal NKÚ získať na účely ďalšieho vyšetrovania.

---

41 Nový Trestný zákon, Zákon č. 300/2005 Z. z.., § 340 ods. 3 písm. b).

42 Ústava Slovenskej republiky, čl. 60; Zákon č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky, § 2 a 4.

43 Odpoveď na dotazník, s. 37.

84. Hlavní hodnotitelia berú s uspokojením na vedomie výmenu informácií a spoluprácu medzi NKÚ a prokuratúrou. Napriek tomu sa obávajú, že pracovníci NKÚ si neuvedomujú ich potenciálny význam pre boj proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky zvýšil úroveň povedomia svojich pracovníkov o problematike podplácania zahraničných verejných činiteľov. Odporúčajú tiež, aby NKÚ zabezpečil pre svojich pracovníkov školenie na tému odhaľovania podplácania zahraničných verejných činiteľov.

8. Oznamovanie legalizácie príjmov z trestnej činnosti

(a) Oznamovanie podozrivých transakcií

85. Účinný systém boja proti praniu špinavých peňazí môže viesť k odhaľovaniu s ním súvisiacich predikatívnych trestných činov, akým je napr. podplácanie. Slovensko implementovalo režim opatrení proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti (praniu špinavých peňazí) zákonom č. 367/2000 Z. z.

86. V zákone sa legalizácia príjmov z trestnej činnosti definuje ako „použitie alebo iné nakladanie s príjmami alebo s iným majetkom, ktorý pochádza alebo pri ktorom je dôvodné podozrenie, že pochádza z trestnej činnosti alebo z účasti na trestnej činnosti spáchanej" na území Slovenskej republiky alebo mimo územia Slovenskej republiky. „Použitie" zahŕňa aj vlastnícke právo a držbu. „Nakladanie" znamená prevod vlastníckeho práva, držbu alebo užívanie tohto majetku s cieľom zatajiť alebo zmariť možnosť zistenia pôvodu takéhoto majetku a jeho vlastníka.[44]

87. Zákon ustanovuje systém na oznamovanie podozrivých transakcií. Predpisuje povinnosť bánk a rôznych finančných inštitúcií bez odkladu oznámiť „neobvyklé obchodné operácie" Spravodajskej jednotke finančnej polície v rámci Úradu pre organizovaný zločin Prezídia Policajného zboru. „Neobvyklá obchodná operácia" je definovaná ako úkon, ktorý nasvedčuje tomu, že jeho vykonaním môže dôjsť k legalizácii alebo financovaniu terorizmu. Každá povinná osoba si musí vytvoriť útvar na plnenie svojich oznamovacích povinností. Po určitý vopred stanovený čas musí viesť aj záznamy vzťahujúce sa na operáciu a na klienta, a tieto záznamy poskytnúť na požiadanie Spravodajskej jednotke finančnej polície.[45] V roku 2004 dostala Spravodajská jednotka finančnej polície 818 hlásení o podozrivých operáciách. K 7. júnu 2005 bolo 102 z nich postúpených orgánom činným v trestnom konaní. Spravodajská jednotka finančnej polície nevedela povedať, či niektoré z týchto prípadov boli spojené s podplácaním.

88. Povinné osoby dostávajú istú spätnú väzbu o nimi nahlásených podozrivých operáciách. Národná banka Slovenska (NBS) ako centrálna banka a hlavný bankový regulátor na Slovensku uvádza, že s finančnou políciou sa stretáva dva alebo trikrát ročne s cieľom posudzovať fungovanie systému oznamovania. NBS sa s rovnakým cieľom pravidelne stretáva aj s vonkajšími audítormi a pracovníkmi povinných osôb zodpovednými za podávanie hlásení. Spravodajská jednotka finančnej polície sa stretáva so slovenskou Asociáciou bánk s cieľom poskytnúť jej spätnú väzbu a štatistické údaje o podozrivých bankových operáciách. Povinné osoby však nedostávajú žiadnu spätnú väzbu od orgánov činných v trestnom konaní alebo od súdov. Asociácia bánk vyjadrila aj záujem o konkrétnejšie informácie o vyšetrovaniach, ktoré sa vedú v nadväznosti na hlásenia o podozrivých operáciách.

---

44 Zákon č. 367/2000 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 2.

45 Zákon č. 367/2000 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 3, § 4 a § 6.

(b) Sankcie za neoznámenie

89. Podľa zákona č. 367/2000 Z. z. Spravodajská jednotka finančnej polície presadzuje rešpektovanie systému oznamovania. Pri zistení porušenia môže Spravodajská jednotka finančnej polície uložiť pokutu až do výšky 2 miliónov Sk (približne 52 000 EUR). Maximálna pokuta sa zdvojnásobuje pre tie subjekty, ktoré sa v priebehu trojročného obdobia dopustia opakovaného porušenia. V roku 2004 uložila Spravodajská jednotka finančnej polície pokuty 22 subjektom v celkovej výške takmer 2,6 milióna Sk (približne 68 000 EUR).

90. Neoznámenie podozrivej operácie môže mať za následok aj trestný postih. Neohlásenie neobvyklej obchodnej operácie alebo trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti sa podľa Trestného zákona trestá pokutou, zákazom výkonu činnosti, alebo odňatím slobody v trvaní od dvoch do ôsmich rokov.[46] Minimálne od roka 2000 sa na základe tohto ustanovenia neviedlo žiadne trestné konanie.

(c) Typológie a usmernenia

91. Hlavní hodnotitelia nie sú presvedčení o tom, že regulačné orgány poskytujú povinným osobám dostatočné usmernenie. Zákon č. 367/2000 Z. z. presnejšie nedefinuje „neobvyklú obchodnú operáciu". Ani regulačné orgány nevydali žiadne usmernenia na vyjasnenie tohto pojmu. Ešte znepokojivejšia je absencia typológií legalizácie príjmov z trestnej činnosti.

92. Regulačné orgány neurobili dosť ani pokiaľ ide o otázku politicky exponovaných osôb, ktorá úzko súvisí s korupciou a podplácaním.[47] Národná banka Slovenska v tejto veci vydala len „mäkkú legislatívu" (vykonávacie predpisy), podľa ktorej „banky, nad ktorými vykonáva dohľad, by mali byť opatrné pri styku s politicky exponovanými osobami", avšak samotnú implementáciu ponecháva do veľkej miery na samotných bankách. Predstavitelia jednej banky počas návštevy hodnotiteľov vyhlásili, že periodické inšpekcie sa robia len vo vzťahu k politicky exponovaným osobám na najvyššej úrovni. Predstavitelia ôsmich ďalších bánk nedokázali počas návštevy hodnotiteľov poskytnúť žiadne informácie o svojom prístupe k politicky exponovaným osobám. Dôraznejšie opatrenia typu „due diligence" vo vzťahu k politicky exponovaným osobám by mohli Slovensku pomôcť v boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov.[48]

93. Národná banka Slovenska vykonáva aj úlohu dohľadu nad systémom bankového výkazníctva. NBS poskytuje „metodické usmernenia" s cieľom pomôcť bankám uplatňovať zákon č. 367/2000 Z. z.. V rámci „dvojročného cyklu dohľadu" vykonáva inšpekcie bánk (vrátane ich systémov proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti).

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR poskytovali lepšie usmernenia subjektom, ktoré majú povinnosť oznamovať podozrivé operácie, napríklad prostredníctvom typológií legalizácie príjmov z trestnej činnosti v prípadoch, keď je predikatívnym trestným činom podplácanie.

---

46 Trestný zákon, § 252a.

47 Politicky exponované osoby sú jednotlivci, ktorí sú alebo boli poverení výkonom významných verejných funkcií v inej krajine, napr. hlavy štátov a vlád, vysokopostavení politickí činitelia, vysokopostavení predstavitelia vlády, súdnictva alebo armády, vyšší funkcionári podnikov v štátnom vlastníctve, významní predstavitelia politických strán. Bližšie pozri v Glossary of *The Forty Recommendations (2003)(Glosár k Štyridsiatim odporúčaniam)*, Finančná pracovná skupina, Paríž.

48 Pozri Odporúčanie č. 6 *The Forty Recommendations* (Štyridsať odporúčaní), Finančná pracovná skupina, Paríž.

C. VYŠETROVANIE, STÍHANIE A TRESTANIE PODPLÁCANIA ZAHRANIČNÝCH VEREJNÝCH ČINITEĽOV A S NÍM SÚVISIACICH TRESTNÝCH ČINOV

1. Vyšetrovanie a trestné stíhanie podplácania zahraničných verejných činiteľov

(a) Orgány činné v trestnom konaní

(i) Polícia a vyšetrovatelia

94. Vyšetrovanie trestných vecí v SR vedú prokurátori, vyšetrovatelia a policajný zbor. Podľa Trestného poriadku väčšinu vyšetrovacích úkonov a rozhodnutí vykonávajú prokurátori a vyšetrovatelia, zatiaľ čo policajný zbor vykonáva „operatívne činnosti".[49] Policajný zbor je však zodpovedný za vedenie skráteného vyšetrovania menej závažných trestných činov (medzi ktoré podplácanie zahraničných verejných činiteľov nepatrí).[50] Vyšetrovatelia zhromažďujú dôkazy a predkladajú svoje zistenia prokurátorom. Vyšetrovatelia tiež navrhujú, či by sa malo vzniesť obvinenie, alebo či by sa prípad mal uzavrieť napr. z dôvodu, že nebolo zistené spáchanie trestného činu.

95. Do 31. decembra 2003 boli všetci vyšetrovatelia súčasťou justičnej polície, zatiaľ čo policajný zbor patril pod Prezídium PZ. Obidve tieto zložky patrili pod Ministerstvo vnútra SR, ale boli od seba nezávislé.[51]

96. Od 1. januára 2004 sa v rámci reorganizácie prezídia vytvorili štyri nové úrady: úrad boja proti korupcii, úrad justičnej a kriminálnej polície, úrad pre organizovaný zločin a úrad hraničnej a cudzineckej polície. Súdna polícia bola zrušená a všetci vyšetrovatelia prešli do štyroch nových úradov. Každý úrad tak tvoria vyšetrovatelia aj policajti, ktorí naďalej vykonávajú svoje povinnosti v súlade s Trestným poriadkom.[52]

---

49 Napr. zatýkacie rozkazy môžu vykonávať len policajti; trestné stíhanie môžu za istých okolností zastaviť len vyšetrovatelia a prokurátori; a príkazy na prehliadku môžu vykonávať policajti aj vyšetrovatelia (Trestný poriadok, § 69, § 83a a § 172).

50 Menej závažné trestné činy sú tie, za ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje tri roky (Trestný poriadok, § 168 ods. 1). Od roku 2006 sa bude skrátené vyšetrovanie týkať aj trestných činov, za ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov.

51 V období komunizmu boli slovenskí vyšetrovatelia hlavnou oporou vyšetrovacej zložky. V predvstupovom období Európska únia poukazovala na prekrývanie sa jednotlivých orgánov činných v trestnom konaní v boji proti korupcii a finančnej trestnej činnosti v SR. Predbežné vyšetrovanie sa vedie na troch úrovniach: (1) polícia, ktorá získava dôkazy, ktoré sa majú použiť pri vyšetrovaní, (2) vyšetrovateľ a (3) prokurátor. Tento systém prináša ďalšie náklady: zbytočné a nákladné prekrývanie sa (z hľadiska času aj peňazí) činností jednotlivých orgánov, nejasne vymedzené úlohy, nízka miera zodpovednosti participujúcich orgánov, a najmä extrémne veľké prieťahy v celom systéme súdnictva. V roku 2002 vznikla nová inštitúcia na účely vyšetrovania závažných trestných činov (t. j. trestných činov, za ktoré zákon ukladá trest odňatia slobody v trvaní viac ako 3 roky). Ako sa však uvádza nižšie, v januári 2004 sa úrad justičnej polície zlúčil so špecializovanými úradmi v rámci Prezídia Policajného zboru.

52 Pozri prílohu č. 5, ktorá obsahuje organizačnú schému Prezídia Policajného zboru.

(ii) Úrad boja proti korupcii

97. Za vyšetrovanie úplatkárstva (vrátane podplácania zahraničných verejných činiteľov) a závažnej ekonomickej trestnej činnosti je zodpovedný Úrad boja proti korupcii (úrad).[53] Tvoria ho dva centrálne útvary a štyri oblastné jednotky, z ktorých každá má pôsobnosť pre územný obvod. Spolu s policajtmi a vyšetrovateľmi má 162 pracovníkov.

(iii) Zvyšovanie povedomia a vzdelávanie

98. Akadémia Policajného zboru zabezpečuje priebežné vzdelávanie policajtov aj vzdelávanie novoprijatých príslušníkov polície. Medzi prednáškové a skúšobné témy na akadémii patrí aj podplácanie zahraničných verejných činiteľov. Akadémia vydala učebnice „Korupcia a osobitosti jej odhaľovania“ a „Metodika vyšetrovania korupcie“. Metodika obsahuje odkaz na Dohovor a na ďalšie medzinárodné právne nástroje, ktoré sa týkajú korupcie.

99. V roku 2004 sa pre príslušníkov úradu boja proti korupcii konalo školenie o Dohovore, ktoré sa však nevzťahovalo aj na ostatných príslušníkov polície a vyšetrovateľov. Okrem toho sa uskutočnil medzinárodný vzdelávací kurz za účasti amerických prokurátorov, ktorý zahŕňal aj problematiku podplácania zahraničných verejných činiteľov.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby Akadémia PZ pokračovala vo vzdelávaní policajtov a novoprijatých príslušníkov polície (vrátane tých, ktorí nepracujú v úrade boja proti korupcii) v oblasti vyšetrovania prípadov podplácania zahraničných verejných činiteľov, vrátane praktických aspektov vyšetrovania úplatkárstva.

(b) Prokuratúra a súdnictvo

(i) Všeobecná štruktúra súdnictva a prokuratúry

100. Všeobecné súdnictvo v SR tvorí Najvyšší súd SR, 8 krajských súdov a 45 okresných súdov, z ktorých všetky sú príslušné na konanie v trestnoprávnych, občianskoprávnych a správnych veciach. Popri nich pôsobí Ústavný súd SR, ktorý okrem iného zabezpečuje súlad vnútroštátnej legislatívy s ústavou.[54]

101. Prokuratúra, ktorej úlohou je zabezpečovať trestné stíhanie, má rovnakú štruktúru. Tvorí ju Generálna prokuratúra SR, 8 krajských a 45 okresných prokuratúr. Okresní aj krajskí prokurátori môžu prijímať trestné oznámenia a začať vyšetrovanie.[55]

102. Prokuratúra je nezávislým orgánom, ktorého rozpočet je oddelený od rozpočtu vlády. Na jej čele stojí generálny prokurátor, ktorého menuje prezident na odporúčanie parlamentu najviac na dve po sebe

---

53 Úrad má kompetenciu na vyšetrovanie trestných činov, pre ktoré má právomoc Špeciálny súd (Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, § 4 ods. 3). Opis právomoci Špeciálneho súdu pozri v časti C.1(a)(ii) na s. 27 tejto správy.

54 Ústava Slovenskej republiky, čl. 125 a články 142 až 143; Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdnictve.

55 Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, § 38 až 44.

idúce sedemročné funkčné obdobia. Vláda môže generálnemu prokurátorovi odporučiť, ale nie nariadiť, aby splnil určitú úlohu. Generálny prokurátor menuje všetkých ostatných prokurátorov.[56]

103. Prokuratúra má hierarchickú štruktúru. Nadriadený prokurátor môže dať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako postupovať a ako vykonať úkon v konkrétnom prípade. Podriadený prokurátor môže odmietnuť splniť tieto pokyny len vtedy, ak sú v rozpore so zákonom alebo s jeho právnym názorom. Nadriadený prokurátor môže od podriadeného prípad prevziať, alebo ho prideliť inému prokurátorovi.[57] Spory o príslušnosť medzi prokurátormi rozhoduje ich najbližšie spoločne nadriadený prokurátor.[58]

104. Prokurátori sa pri výkone svojich úloh musia riadiť ústavou SR, zákonmi a „medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi“.[59]

(ii) Špeciálny súd a Úrad špeciálnej prokuratúry

105. V máji 2004 bol na Slovensku zriadený Špeciálny súd s výlučnou právomocou pre prípady korupcie, vrátane podplácania domácich aj zahraničných verejných činiteľov. Súd je zodpovedný aj za prípady spojené s organizovaným zločinom, závažnými ekonomickými trestnými činmi a trestnými činmi niektorých činiteľov.[60] Ak v rovnakom prípade ide o niekoľko trestných činov, z ktorých niektoré nepatria do právomoci Špeciálneho súdu, Špeciálny súd vedie konanie o všetkých obvineniach.[61] Spory o príslušnosť medzi Špeciálnym súdom a krajskými súdmi rozhoduje Najvyšší súd SR.[62]

106. Špeciálny súd začal pracovať až 1. júla 2005 kvôli problémom s ustanovovaním jeho sudcov. Podľa stanov by Špeciálny súd so sídlom v Pezinku mal mať 12 sudcov. K máju 2005 bolo vymenovaných len šesť sudcov, z toho piati dočasne. Do 1. júla 2005 vykonávalo funkcie Špeciálneho súdu sedem sudcov krajského súdu v Banskej Bystrici.[63]

107. Na Slovensku bol zriadený aj Úrad špeciálnej prokuratúry, ktorý vykonáva trestné stíhanie vo všetkých prípadoch, o ktorých rozhoduje Špeciálny súd. Úrad špeciálnej prokuratúry je súčasťou Generálnej prokuratúry. Predsedu Úradu špeciálnej prokuratúry volí parlament v tajnom hlasovaní na päť rokov. Predseda je zodpovedný za riadenie činnosti Úradu špeciálnej prokuratúry. Podlieha generálnemu prokurátorovi, ale generálny prokurátor nemôže Úradu špeciálnej prokuratúry nariadiť, aby začal alebo zastavil trestné stíhanie, alebo aby vykonal konkrétne procesné úkony.[64]

---

56 Webová stránka Prokuratúry SR, http://www1.genpro.gov.sk/en/index.php3; Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre § 2, § 7 a § 9.

57 Webová stránka Prokuratúry SR, zákon o prokuratúre, § 2, § 6 a § 10.

58 Zákon o prokuratúre, § 50 a § 54.

59 Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, § 5.

60 Trestný poriadok, § 15a.

61 Trestný poriadok, § 20 ods. 4. Výnimku predstavuje prípad, keď bolo proti obvinenému vznesených viacero obvinení, z ktorých len jedno patrí do právomoci Špeciálneho súdu; v takomto prípade Špeciálny súd vedie spoločné konanie s krajským súdom (Trestný poriadok, § 21 ods. 1).

62 Trestný poriadok, § 24.

63 Do mája 2005 pôsobil v úlohe Špeciálneho súdu Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorí riešil 25 prípadov a uskutočnil tri hlavné pojednávania.

64 Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, § 46 a § 55d.

(iii) Zvyšovanie povedomia a vzdelávanie

Súdnictvo

108. Podľa prezidenta Združenia sudcov Slovenska sú slovenskí sudcovia „o Dohovore veľmi dobre informovaní“. Napr. v roku 1999 sa konal seminár s účasťou sudcov, Transparency International a American Bar Association o medzinárodných Dohovoroch, medzi nimi aj o Dohovore OECD. V roku 2000 sa konal okrúhly stôl na rovnakú tému.

109. V rámci formálneho vzdelávania sa však podplácaniu zahraničných verejných činiteľov venuje menšia pozornosť. Pred rokom 2004 organizoval príležitostné semináre Inštitút vzdelávania Ministerstva spravodlivosti SR, Združenie sudcov Slovenska a krajské súdy. Žiadna z týchto aktivít sa však netýkala výlučne podplácania zahraničných verejných činiteľov.

110. Od svojho vzniku v roku 2004 zabezpečuje vzdelávanie sudcov aj prokurátorov Justičná akadémia. Od svojho vzniku zorganizovala 30 vzdelávacích kurzov. Dnes má akadémia 4 lektorov na plný úväzok a zabezpečuje spolu 85 vzdelávacích podujatí, z ktorých ani jedno nie je zamerané na podplácanie zahraničných verejných činiteľov. Prvý seminár na túto tému plánuje uskutočniť v roku 2006. Jeden slovenský sudca vedúcim hodnotiaceho tímu povedal, že každá vzdelávacia aktivita týkajúca sa podplácania zahraničných verejných činiteľov by bola „vítaná“.

111. Ministerstvo spravodlivosti SR sprístupňuje všetku legislatívu a medzinárodné zmluvy pre sudcov a prokurátorov prostredníctvom svojej webovej stránky. Všetka nová legislatíva a zmluvy sa uverejňujú aj vo verejne dostupnom Úradnom vestníku.

Prokuratúra

112. Vo vzdelávaní prokurátorov na tému podplácania zahraničných verejných činiteľov sa dosiahol istý pokrok. Hoci podplácanie zahraničných verejných činiteľov nebolo nikdy hlavnou témou vzdelávacieho kurzu alebo seminára, je „súčasťou“ všetkých kurzov o korupcii. Jednotlivé ustanovenia Dohovoru, vrátane základných informácií, povinností v ňom ustanovených a ich plnenia boli predmetom viacerých vzdelávacích podujatí. Prokurátori, ktorí sa zúčastnia vzdelávacieho kurzu, majú povinnosť vypracovať správu, ktorá poskytnú interne ostatným prokurátorom v ich úrade. Generálna prokuratúra má v úmysle uskutočniť seminár o Dohovore OECD a o podplácaní zahraničných verejných činiteľov.

113. Prokurátor z Generálnej prokuratúry sa okrem toho zúčastňuje na zasadnutiach pracovnej skupiny a súhrnné informácie zo zasadnutí sprostredkúva pre všetkých prokurátorov.

Záver k zvyšovaniu povedomia a vzdelávania prokurátorov a sudcov

114. Hlavní hodnotitelia s uspokojením konštatovali, že slovenskí sudcovia a prokurátori poznajú Dohovor a trestný čin podplácania zahraničných verejných činiteľov. Navyše, vďaka svojej výlučnej právomoci pre prípady domácej aj zahraničnej korupcie si Špeciálny súd a Úrad špeciálnej prokuratúry môže rozvíjať špecializované schopnosti a odbornú spôsobilosť na riešenie týchto prípadov. Za týmto účelom by bolo vhodné zorganizovať ďalšie vzdelávacie kurzy špecificky zamerané na podplácanie zahraničných verejných činiteľov.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby slovenská Justičná akadémia pripravila vzdelávacie programy na tému podplácania zahraničných verejných činiteľov pre sudcov Špeciálneho súdu a špeciálnych prokurátorov, vrátane nových sudcov a prokurátorov.

(c) Vedenie vyšetrovania

(i) Začatie konania

115. Slovenskí prokurátori sa musia riadiť zásadou povinného trestného stíhania, t. j. sú povinní začať vyšetrovanie na základe oznámenia o trestnom čine.[65] Účinnosť zásady povinného trestného stíhania oslabuje vymedzenie činu ako trestného. Trestné stíhanie je povinné len v prípade činu, ktorý je kvalifikovaný ako trestný čin; trestným činom je čin „nebezpečný pre spoločnosť“. Z toho vyplýva, že čin, ktorého nebezpečnosť pre spoločnosť je zanedbateľná, sa za trestný čin nepovažuje. Stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť, „je určovaný najmä významom chráneného záujmu, ktorý bol činom dotknutý, spôsobom vykonania činu a jeho následkami, okolnosťami, za ktorých bol čin spáchaný, osobou páchateľa, mierou jeho zavinenia a jeho pohnútkou”.[66] Slovenské orgány považujú trestný čin podplácania zahraničných verejných činiteľov za čin „nebezpečný pre spoločnosť“.[67]

116. Vzhľadom na zásadu povinného trestného stíhania prokuratúra ani Úrad špeciálnej prokuratúry nestanovili priority pre trestné stíhanie určitých typov trestných činov. Všetky trestné činy majú rovnakú prioritu.

117. Vyšetrovanie môže začať aj Úrad boja proti korupcii na základe oznámenia o trestnom čine. Do 48 hodín však musí o začatí vyšetrovania upovedomiť prokurátora.

(ii) Koordinácia medzi orgánmi činnými v trestnom konaní

118. Ako sme uviedli vyššie, podplácanie zahraničných verejných činiteľov vyšetruje Úrad špeciálnej prokuratúry a Úrad boja proti korupcii. Úrad špeciálnej prokuratúry má povinnosť vykonávať dohľad nad vyšetrovaním podplácania zahraničných verejných činiteľov a zabezpečiť, aby bolo v súlade so zákonom.[68] Podľa vyjadrenia špeciálneho prokurátora v čase návštevy hodnotiteľov je koordinácia medzi Úradom špeciálnej prokuratúry a Úradom boja proti korupcii „vynikajúca“. Špeciálni prokurátori sú v neprestajnom kontakte s Úradom boja proti korupcii, dohliadajú na vyšetrovanie a usmerňujú vyšetrovateľov.

119. Prípady podplácania zahraničných verejných činiteľov sa často spájajú s ďalšími trestnými činmi (napr. vedením falošného účtovníctva). Pokiaľ tieto ďalšie trestné činy nepatria do pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry ani Úradu boja proti korupcii, môžu vzniknúť spory o príslušnosť s iným prokurátorom alebo policajným orgánom. Spory o príslušnosť medzi Úradom špeciálnej prokuratúry a ostatnými prokurátormi rozhoduje generálny prokurátor. Rovnakú úlohu v prípade sporu o príslušnosť medzi Úradom boja proti korupcii a ostatnými policajnými orgánmi vykonáva prezident policajného zboru. Všeobecne platí, že v danom prípade začne konať ten orgán, ktorý je príslušný na konanie o najzávažnejšom trestnom čine. Okrem toho ak prokurátori, vyšetrovatelia alebo policajti mimo Úradu

---

65 Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, § 3.

66 Trestný zákon, § 3 ods. 4. V R 13/1973 Najvyšší súd ČSSR dodal, že súd nesmie prihliadať len na okolnosti tvoriace znaky trestného činu, za ktorý bol obžalovaný odsúdený, ale musí prihliadať aj na ďalšie okolnosti, ktoré charakterizujú trestný čin alebo jeho páchateľa, alebo ktoré predstavujú nebezpečenstvo pre spoločnosť. Výška škody, ktorá bola spôsobená ekonomickým trestným činom, je významným aspektom hodnotenia nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť. Pri hodnotení výšky škody sa musí prihliadať na skutočnú škodu, t.j. na zníženie hodnoty majetku.

67 Nový Trestný zákon definuje trestný čin ako čin, ktorého „znaky sú uvedené v tomto zákone...“. Neobsahuje zmienku o „nebezpečnosti pre spoločnosť“ (Zákon č. 300/2005 Z. z., § 8).

68 Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, § 4 a § 17, Trestný poriadok, § 174.

špeciálnej prokuratúry alebo Úradu boja proti korupcii dostanú informácie o podplácaní zahraničných verejných činiteľov, musia tieto informácie bez odkladu postúpiť príslušnému úradu.[69]

120. V SR existuje aj centrálna počítačová databáza na zaznamenávanie všetkých prebiehajúcich vyšetrovaní. Do tohto systému majú prístup všetci policajti a vyšetrovatelia. Prokurátori používajú osobitnú databázu. Tieto databázy by mali pomôcť zabrániť tomu, aby sa v jednom a tom istom prípade viedlo viacero vyšetrovaní.

121. Zdá sa, že koordinácia a spolupráca medzi orgánmi činnými v trestnom konaní a Spravodajskou jednotkou finančnej polície je menej intenzívna. Počas návštevy hodnotiteľov niektorí predstavitelia orgánov činných v trestnom konaní uviedli, že pri niektorých vyšetrovaniach prípadov korupcie len s námahou získavali informácie. Úrad boja proti korupcii však pri vyšetrovaní prípadov korupcie nemal žiadne problémy so získavaním informácií od Spravodajskej jednotky finančnej polície.

122. Hodnotitelia sú toho názoru, že zriadenie Úradu špeciálnej prokuratúry a Úradu boja proti korupcii pomáha koordinovať činnosť jednotlivých orgánov činných v trestnom konaní a racionalizuje proces vyšetrovania. Vyjadrujú nádej, že tieto opatrenia znížia duplicitné vykonávanie úkonov rôznymi orgánmi činnými v trestnom konaní. Môžu zrýchliť vyšetrovanie a súdne konanie a tak zaručiť primeranú reakciu v boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov. Bude užitočné ďalej posilňovať spoluprácu medzi relevantnými orgánmi, najmä medzi Spravodajskou jednotkou finančnej polície a ostatnými orgánmi činnými v trestnom konaní.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR ďalej posilňovala spolupráca medzi orgánmi činnými v trestnom konaní, ktoré participujú na boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov.

(d) Zdroje

123. Materiálna vybavenosť úradu prokuratúry v SR sa zdá byť primeraná. Podľa vyjadrenia špeciálneho prokurátora počas návštevy hodnotiteľov je materiálna vybavenosť slovenskej prokuratúry uspokojivá a neprestajne sa zlepšuje.[70]

124. Väčšie problémy spôsobuje personálne zabezpečenie. Hoci v Úrade špeciálnej prokuratúry má pôsobiť 25 prokurátorov, doteraz ich bolo vymenovaných len 9. Úrad špeciálnej prokuratúry tvoria tri odbory a dve oddelenia, z ktorých jedno sa zameriava na prípady korupcie. Prokurátori vymenovaní do Úradu špeciálnej prokuratúry sa zároveň stávajú prokurátormi Generálnej prokuratúry SR.[71]

125. Názory na primeranosť vybavenia polície sa rôznili. Časť rozpočtu Ministerstva vnútra SR je vyčlenená pre Úrad boja proti korupcii, ale predstavitelia úradu nevedeli počas návštevy hodnotiteľov určiť jej výšku či podiel. Počas návštevy hodnotiteľov niektorí činitelia uviedli, že úrad patrí k najlepšie vybaveným útvarom v rámci policajných síl, a že má „dostatočné“ ľudské aj finančné zdroje. Na druhej strane jeden policajt uviedol, že útvary policajného zboru sú personálne „poddimenzované“.

---

69 Trestný poriadok, § 158 ods. 1.

70 Vzhľadom na zriadenie Úradu špeciálnej prokuratúry sa objem finančných prostriedkov, ktoré vláda vyčlenila na prokuratúru, zvýšil zo 40 mil. Sk (približne 1,04 mil. EUR) v roku 2003 na 119 mil. Sk (približne 3,10 mil. EUR) v roku 2004.

71 Odpoveď na dotazník, s. 47, Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, § 55f.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR zabezpečilo účinné pôsobenie Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry v boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov. Odporúčajú najmä zabezpečiť, aby boli tieto inštitúcie vybavené dostatočným počtom prokurátorov a sudcov.

(e) Techniky vyšetrovania a bankové tajomstvo

126. Trestný poriadok ustanovuje širokú škálu techník vyšetrovania v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov. Patrí k nim odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností, operácie pod krytím a nasadzovanie *agentov provokatérov*.[72] Slovenské orgány tieto techniky úspešné používajú na získavanie dôkazov pri vyšetrovaní domácich prípadov korupcie.

127. Pri vyšetrovaní môže Úrad boja proti korupcii so súhlasom prokurátora získať údaje, ktoré sú inak predmetom bankového tajomstva.[73] Ak prípad podplácania zahraničných verejných činiteľov zahŕňa daňové úniky alebo legalizáciu príjmov z trestnej činnosti, finančná polícia aj kriminálna polícia môže tieto informácie získať aj bez súhlasu prokurátora.[74]

(f) Vzájomná právna pomoc a vydávanie

(i) Vzájomná právna pomoc

128. Slovenská republika môže poskytovať aj požadovať vzájomnú právnu pomoc vo vzťahu k svojim hlavným obchodným a investičným partnerom na základe zmluvy alebo reciprocity. Je zmluvnou stranou mnohých viacstranných a dvojstranných zmlúv o vzájomnej právnej pomoci.[75] Pokiaľ takáto zmluva neexistuje, žiadosti o vzájomnú právnu pomoc sa vybavujú v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku týkajúcimi sa medzinárodnej spolupráce.[76]

129. Slovenské orgány uviedli, že vzájomnú právnu pomoc môžu poskytnúť aj v prípade, že predmetom vyšetrovania v zahraničí je právnická osoba, hoci v SR nie je uzákonená trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb. V týchto prípadoch musí dožadujúci štát poskytnúť dostatočné informácie o prípade a jeho žiadosť musí byť „konkrétna“ (napr. vypočutie svedka atď.). „Rybárske výpravy“ nie sú povolené.

130. SR nepodala ani nedostala žiadne žiadosti o vzájomnú právnu pomoc v súvislosti s podplácaním zahraničných verejných činiteľov.

---

72 Trestný poriadok, § 78 až § 88e.

73 Trestný poriadok, § 8.

74 Pozri Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, § 29a; pozri tiež časti B.6(b) a C.4(b) na s. 18 a 43 tejto správy.

75 Úplný zoznam zmlúv pozri v prílohe č. 4.

76 Trestný poriadok, § 424 až § 444.

(ii) Vydávanie

131. SR spolupracuje aj v oblasti vydávania na základe zmluvy alebo reciprocity. Je zmluvnou stranou mnohých dvojstranných aj mnohostranných zmlúv o vydávaní, vrátane niekoľkých novších dohôd so susednými krajinami.[77]

132. Trestný poriadok[78] ustanovuje postup pri vydávaní osôb, ktoré nemajú slovenské občianstvo. Pokiaľ zmluva neustanovuje inak, vyžaduje sa reciprocita a dvojitá trestnosť. Na vybavenie žiadostí o vydanie nie sú určené žiadne lehoty. Podľa slovenských orgánov sa žiadosť zvyčajne vybaví do štyroch mesiacov. Podrobnejšie štatistické údaje neboli k dispozícii. Trestný poriadok ustanovuje aj zjednodušený postup v prípade, že dožiadaná osoba súhlasí s vydaním.

133. Slovenskí občania môžu byť vydaní len na základe európskeho zatýkacieho rozkazu, iných povinností vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy alebo rozhodnutia medzinárodnej organizácie, ktoré je pre SR záväzné. Postup pri vykonávaní európskeho zatýkacieho rozkazu sa riadi osobitnými právnymi predpismi.[79]

134. Ministerstvo spravodlivosti SR a krajské súdy organizujú pravidelné vzdelávanie sudcov o vzájomnej právnej pomoci a vydávaní. Ministerstvo vypracovalo a distribuovalo znenie relevantných ustanovení Trestného poriadku spolu s podrobnou dôvodovou správou. Vypracovalo a distribuovalo aj príručku obsahujúcu zoznam uplatniteľných zmlúv všetkým slovenským sudcom.

2. Trestný čin podplácania zahraničných verejných činiteľov.

(a) Znaky trestného činu

(i) Podplácanie členov medzinárodných parlamentných zhromaždení, súdnych inštitúcií a medzinárodných organizácií

135. Dohovor okrem iného definuje zahraničného verejného činiteľa ako „každého činiteľa alebo zástupcu verejnej medzinárodnej organizácie“. „Verejná medzinárodná organizácia“ je „každá medzinárodná organizácia, ktorú vytvorili štáty, vlády alebo iné verejné medzinárodné organizácie, bez ohľadu na ich formu a pôsobnosť, vrátane regionálnej organizácie ekonomickej integráciu, akou sú Európske spoločenstvá".[80] Táto široká definícia sa vzťahuje aj na volených a menovaných predstaviteľov dozorných orgánov, riadiacich orgánov a parlamentných zhromaždení medzinárodných a nadnárodných verejných organizácií.[81]

136. Definícia všeobecného trestného činu podplácania zahraničných verejných činiteľov v § 161b slovenského Trestného zákona vymedzuje širšie kategórie činiteľov medzinárodných verejných organizácií

---

77 Úplný zoznam zmlúv pozri v prílohe č. 4.

78 Trestný poriadok, § 373 až § 423.

79 Zákon č. 403/2004 Z. z.; Trestný poriadok, § 394.

80 Dohovor, čl. 1 ods. 4 písm. a) a komentár č. 17.

81 Pozri OECD (2005), *Sweden: Phase 2, Report on the Application of the Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions and the 1997 Recommendation on Combating Bribery in International Business Transactions (Švédsko: druhá etapa, Správa o uplatňovaní Dohovoru OECD o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách a Odporúčanie o boji proti podplácaniu v medzinárodných obchodných transakciách z roku 1997)*, OECD, Paríž, časť C.3(a).

v súlade s Dohovorom. V tomto ustanovení sa zakazuje podplácanie „zahraničného verejného činiteľa“, ktorý je v § 89 ods. 10 medziiným definovaný ako „osoba, ktorá zastáva funkciu … v … medzinárodnej organizácii vytvorenej štátmi alebo inými subjektmi medzinárodného práva verejného, ak je s výkonom takejto funkcie spojená právomoc pri obstarávaní verejných záležitostí a trestný čin bol spáchaný v súvislosti s touto právomocou“.

137. Okrem tohto trestného činu Trestný zákon ustanovuje aj ďalší trestný čin podplácania činiteľov medzinárodných orgánov. § 161c výslovne zakazuje podplácanie:

(a) člena medzinárodného parlamentného zhromaždenia,

(b) sudcu alebo úradníka medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou,

(c) zástupcu či zamestnanca medzinárodnej, nadnárodnej, medzivládnej organizácie alebo orgánu, ktorých je Slovenská republika členom, alebo s ktorými je Slovenská republika v „zmluvnom vzťahu“, a

(d) osoby v obdobnej funkcii.

138. V hodnotení prvej etapy (na s. 5) pracovná skupina vyjadrila znepokojenie v súvislosti s tým, že znenie § 161c je užšie ako je definícia zahraničného verejného činiteľa v Dohovore. Na rozdiel od § 161c sa Dohovor vzťahuje na „každého verejného činiteľa, bez ohľadu na vzťah medzi cudzím súdom alebo medzinárodnou organizáciou na jednej strane a účastníkom Dohovoru na druhej strane“.

139. V prvej etape slovenská strana odpovedala, že „§ 161c je vo vzťahu k § 161b „*lex specialis*“. V prípade, že § 161c sa na prípad nevzťahuje, slovenské orgány môžu uplatniť § 161b. To znamená, že v zákone neexistuje žiadna medzera súvisiaca s platnosťou zákona pre členov zahraničného verejného zhromaždenia atď.“ Inými slovami, podplácanie činiteľov medzinárodných zhromaždení, súdov a organizácií v § 161c sa subsumuje vo všeobecnom trestnom čine podplácania zahraničných verejných činiteľov podľa § 161b. Počas návštevy hodnotiteľov slovenská strana potvrdila tento postoj, ale neuviedla judikatúru na jeho podporu.

140. Slovenská strana sa počas návštevy hodnotiteľov vyjadrila, že účel § 161b je mierne odlišný od účelu § 161c. Zatiaľ čo § 161b implementuje Dohovor OECD (a teda kopíruje jeho znenie), § 161c implementuje právne nástroje Európskej únie. Keď boli v roku 1999 tieto dve ustanovenia po prvý raz prijaté, predpisovali odlišné sankcie. Okrem toho na rozdiel od § 161b sa § 161c neobmedzuje len na podplácanie v medzinárodných obchodných operáciách.

141. Podľa názoru hlavných hodnotiteľov má postoj SR svoje opodstatnenie, ale zostáva ešte na súdoch, aby potvrdili tento postoj. Mohlo by sa stať, že súd dospeje k názoru, že keď zákonodarný zbor výslovne ustanoví ako trestný čin podplácanie činiteľov medzinárodných orgánov uznaných Slovenskou republikou, robí tak s úmyslom vylúčiť spod platnosti Trestného zákona podplácanie činiteľov neuznaných orgánov. Hlavní hodnotitelia sa preto domnievajú, že táto otázka by sa mala ďalej monitorovať.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby pracovná skupina monitorovala, či sa slovenský Trestný zákon uplatňuje na trestný čin podplácania (1) sudcu alebo úradníka medzinárodného súdneho orgánu neuznaného Slovenskou republikou, a (2) činiteľa alebo zástupcu verejnej medzinárodnej organizácie, ktorej Slovenská republika nie je členom, alebo s ktorou Slovenská republika nie je v „zmluvnom vzťahu“.

(ii) V súvislosti s výkonom úradných povinností

142. Dohovor sa vzťahuje na úplatok poskytnutý činiteľovi s tým cieľom, aby úradník konal alebo sa zdržal konania „v súvislosti s výkonom úradných povinností“.[82] V prvej etape hodnotenia mala definícia všeobecného trestného činu podplácania zahraničných verejných činiteľov podľa § 161b slovenského Trestného zákona rovnaké znenie.

143. Odlišné znenie sa na druhej strane použilo v súvislosti s trestným činom podplácania členov medzinárodných parlamentných zhromaždení, súdov a organizácií v § 161c Trestného zákona. Toto ustanovenie sa výslovne vzťahovalo len na činiteľov, ktorí konajú alebo ktorí sa zdržali konania „pri výkone svojej funkcie“. Pracovná skupina preto (na s. 6) vyjadrila isté znepokojenie z toho, že znenie § 161c je užšie ako znenie článku 1 ods. 1 Dohovoru. Slovenská strana odpovedala, že výraz „pri výkone svojej funkcie" zahŕňa aj výraz „v súvislosti s výkonom úradných povinností“.

144. V rámci druhej etapy predstavitelia SR vysvetlili, že preklad § 161b a 161c poskytnutý počas prvej etapy nebol celkom presný. V slovenskom znení sa v obidvoch paragrafoch používa rovnaká formulácia. V správnom preklade obidvoch paragrafov sa mal použiť výraz „v súvislosti s výkonom úradných povinností zahraničného verejného činiteľa“. Toto vysvetlenie by malo rozptýliť skôr vyslovené znepokojenie pracovnej skupiny.

(iii) Pre tohto činiteľa alebo pre tretiu stranu

145. V prvej etape hodnotenia § 161b a § 161c Trestného zákona výslovne nezahŕňali úplatok, ktorý je ponúknutý, prisľúbený alebo poskytnutý zahraničnému verejnému činiteľovi „pre tretiu stranu“. Odvtedy sa v SR tieto slová pridali v obidvoch paragrafoch, čím sa odstránilo skôr vyslovené znepokojenie.

(b) Príslušnosť

(i) Miestna príslušnosť

146. Článok 4 ods. 1 Dohovoru vyžaduje, aby strana Dohovoru „založila svoju právomoc pre podplácanie zahraničného verejného činiteľa, keď sa tento čin spácha celkom alebo čiastočne na jej území“. Podľa slovenského právneho poriadku má SR miestnu príslušnosť vždy, ak sa páchateľ dopustil konania na slovenskom území, aj keď porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom nastalo alebo malo nastať celkom alebo sčasti v cudzine. Miestna príslušnosť je založená aj v opačnom prípade, t.j. ak páchateľ porušil alebo ohrozil záujem chránený týmto zákonom na území SR, alebo ak mal na území SR nastať aspoň sčasti taký následok, aj keď sa konania dopustil v cudzine.[83]

147. Slovenské orgány tvrdia, že pôsobnosť týchto ustanovení je jednoznačná. Napr., ako sa uviedlo v prvej etape hodnotenia (na s. 13), na založenie miestnej príslušnosti by postačoval telefonát, fax, alebo e-mail prichádzajúci zo SR.

---

82 Dohovor, čl. 1 ods. 1.

83 Trestný zákon, § 17. V rozhodnutí R/24/1971 Najvyšší súd ČSSR uviedol, že čin, ktorý sa začal a ktorý bol dokonaný v zahraničí, je trestný podľa slovenského právneho poriadku, pokiaľ porušuje alebo ohrozuje záujem na území SR chránený na základe Trestného zákona, a to aj vtedy, ak tento čin nie je trestný podľa právneho poriadku miesta, kde bol spáchaný.

(ii) Štátne občianstvo a extrateritoriálna právomoc

148. Podľa článku 4 ods. 2 Dohovoru by strany, ktoré sú príslušné na trestné stíhanie svojich občanov za trestné činy spáchané v zahraničí, mali mať podľa rovnakých princípov rovnakú príslušnosť aj vo vzťahu k podplácaniu zahraničných verejných činiteľov.

149. SR má právomoc trestne stíhať trestné činy spáchané v zahraničí slovenskými občanmi, alebo občanmi iných štátov alebo osobami bez štátnej príslušnosti s trvalým pobytom v SR. Môže tiež trestne stíhať občana iného štátu alebo osobu bez štátnej príslušnosti, ktorá nemá trvalé bydlisko v SR, za trestné činy spáchané v zahraničí, keď (1) je čin trestný i podľa zákona účinného na území, kde bol spáchaný, a (2) keď páchateľ bol chytený na území republiky a nebol vydaný na trestné stíhanie cudziemu štátu.[84] Tieto pravidlá sa vzťahujú na všetky trestné činy.

(c) Obhajoba

(i) Inštitút „účinnej ľútosti“

150. § 163 Trestného zákona definuje inštitút „účinnej ľútosti“. Osoba, ktorá podplatí zahraničného verejného činiteľa, nemôže byť trestne stíhaná, ak (1) tento činiteľ požiadal o úplatok, a (2) osoba, ktorá úplatok poskytla, „dobrovoľne bez odkladu o tom urobila oznámenie prokurátorovi, vyšetrovateľovi alebo policajnému orgánu“.

151. V prvej etape hodnotenia (na s. 3), slovenská strana zdôvodnila tento inštitút takto:

> Cieľom § 163 je zvýšiť účinnosť boja proti korupcii. Takmer štyridsať rokov pomáha slovenským orgánom odhaľovať prípady korupcie verejných činiteľov. Bez tohto ustanovenia by sa ľudia obávali trestného stíhania na základe § 161 Trestného zákona. Slovenské orgány nie sú si vedomé jeho možného zneužitia na nepravdivú obhajobu.

Slovenská strana dodala (na s. 22), že „podmienky dovolávania sa § 163 sú presne vymedzené“.

152. V reakcii na to pracovná skupina konštatovala (na s. 22 – 23), že „Hoci Dohovor nevylučuje, aby strany Dohovoru uplatňovali všeobecné inštitúty obhajoby v rámci všeobecných ustanovení svojich trestných kódexov, pracovná skupina sa domnieva, že inštitút „účinnej ľútosti“ môže byť potenciálne zneužitý“. Napriek ubezpečeniu slovenskej strany sa „pracovná skupina naďalej obáva, že by mohol prekročiť hranice vyššie uvedených inštitútov obhajoby, a že jeho použitie by mohlo znamenať medzeru v implementácii Dohovoru. … Vyjadrila súhlas s tým, že sa k tejto otázke vráti v rámci druhej etapy s cieľom preskúmať praktické účinky tohto ustanovenia.“

153. V rámci druhej etapy slovenské orgány zopakovali, že existujú silné dôvody na uplatňovanie tohto inštitútu. Keďže trestný čin podplácania je vo svojej podstate tajný, len ťažko sa odhaľuje. Poskytnutie beztrestnosti úplatkárovi je často jedinou cestou, ako odhaliť trestný čin. Je to teda cena, ktorú treba zaplatiť za odhalenie trestnej činnosti. Podľa ich informácií sa však tento inštitút za posledných päť rokov použil len raz. Bol zachovaný aj v nedávno revidovanom Trestnom zákone.

154. Slovenské orgány dodávajú, že proti osobe, ktorá prejaví „účinnú ľútosť“, sa spravidla nebude viesť súdne konanie a preto nebude postavená pred súd. Úplatkár zvyčajne urobí oznámenie policajnému vyšetrovateľovi; tento môže rozhodnúť, že úplatkár prejavil „účinnú ľútosť“ a že sa proti nemu nezačne trestné stíhanie. Rozhodnutie vyšetrovateľa podlieha schváleniu prokurátora. Úplatkár musí predstúpiť

---

[84] Trestný zákon, § 18 a § 20:

pred súd len vtedy, keď vyšetrovateľ alebo prokurátor odmietne jeho ponuku. V takom prípade by bol úplatkár trestne stíhaný a inštitút účinnej ľútosti by mohol opätovne uplatniť v konaní pred súdom.

155. Podľa vyhlásenia slovenských orgánov je možné úplatkárovi, ktorý prejavil „účinnú ľútosť", odobrať príjmy získané vďaka úplatku. Prepadnutie majetku podľa Trestného zákona zvyčajne nepripadá do úvahy, keďže úplatkár nepredstupuje pred súd. Úplatkárovi však možno odobrať príjmy z úplatku na základe ustanovenia o nezákonnom obohacovaní podľa Občianskeho zákonníka. Hlavní hodnotitelia však konštatujú, že na podporu tohto vyhlásenia neexistuje žiadna judikatúra. Slovenské orgány sa v každom prípade nazdávajú, že prepadnutie majetku nie je potrebné. Keďže úplatkár využívajúci inštitút „účinnej ľútosti" musí bez odkladu oznámiť prípad orgánom činným v trestnom konaní, neuplynie dosť času na to, aby mohol získať príjmy z tejto trestnej činnosti.

156. Trestný zákon však ustanovuje jeden prípad, kedy je možné skonfiškovať príjmy z podplácania osoby, ktorá prejavila „účinnú ľútosť". Ako sa uvádza vyššie, keď policajný vyšetrovateľ alebo prokurátor neprijme ponuku ľútosti od úplatkára, začne sa proti nemu trestné stíhanie a súdne konanie. Ak úplatkár tento inštitút opätovne uplatní pred súdom, ktorý prijme jeho ponuku účinnej ľútosti, súd môže použiť § 73 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, ktorý podľa názoru slovenskej strany poskytuje dostatočne široký priestor na konfiškáciu príjmov z úplatku v prípade osoby, ktorá prejavila „účinnú ľútosť".[85]

157. Slovenské orgány navyše poukazujú na to, že rozhodnutie využiť inštitút „účinnej ľútosti" sa prijíma v priebehu trestného konania. V prípravnom konaní takéto rozhodnutie vydáva prokurátor. Počas súdneho konania ho vydáva sudca a možno sa proti nemu odvolať. Slovenské orgány tiež konštatujú, že slovenský právny poriadok umožňuje uplatniť podobný inštitút aj v prípade viacerých ďalších závažných trestných činov. Podľa ich názoru je jeho uplatnenie v súlade s článkom 5 Dohovoru.

158. Napriek tomuto uisteniu sú hlavní hodnotitelia naďalej znepokojení vzhľadom na skutočnosť, že tento inštitút predstavuje potenciálnu medzeru. Osoba, ktorá poskytla alebo prisľúbila úplatok zahraničnému verejnému činiteľovi (a tým sa dopustila trestného činu v zmysle článku 1 Dohovoru), by mohla v istých prípadoch – ak sa dostatočne rýchlo prizná – zostať nepotrestaná. Dohovor neuvažuje o trestnoprávnej zodpovednosti za takto vymedzených okolností.[86]

159. Hlavní hodnotitelia pochybujú aj o užitočnosti použitia tohto inštitútu pri odhaľovaní trestných činov podplácania. Hoci sa zaviedol pred vyše 40 rokmi, nie je známe, v koľkých prípadoch pomohol odhaliť podplácanie.

160. A napokon, hlavní hodnotitelia pochybujú o vecnej odôvodnenosti použitia tohto inštitútu v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov.[87] Keďže v prípade podplácania zahraničných a

---

85 Paragraf 73 ods. 1 písm. d) ustanovuje povinnosť nariadiť zhabanie veci, „ak to vyžaduje bezpečnosť ľudí alebo majetku, prípadne iný obdobný všeobecný záujem, najmä ak okolnosti prípadu odôvodňujú predpoklad, že vec bola získaná trestným činom."

86 Pozri OECD (2005), *Greece: Phase 2, Report on the Application of the Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions and the 1997 Recommendation on Combating Bribery in International Business Transactions (Grécko: druhá etapa, Správa o uplatňovaní Dohovoru OECD o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách a Odporúčanie o boji proti podplácaniu v medzinárodných obchodných transakciách z roku 1997), OECD, Paríž, ods.* 136.

87 Pozri podobný argument o inštitúte *concussione*, ktorý uplatnilo Taliansko a ktorý pracovná skupina odmietla (OECD (2004), *Italy: Phase 2, Report on the Application of the Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions and the 1997 Recommendation on Combating Bribery in International Business Transactions (Taliansko: druhá etapa, Správa o uplatňovaní Dohovoru OECD o boji proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v*

domácich činiteľov ide o rôzne trestné činy, môže sa rôzniť aj užitočnosť jeho použitia. Ak sa použije v prípade podplácania domácich verejných činiteľov, slovenské orgány môžu (a pravdepodobne aj budú) verejného činiteľa, ktorý prijal úplatok, trestne stíhať. V prípade podplácania zahraničných verejných činiteľov neexistuje záruka trestného stíhania zahraničného verejného činiteľa, ktorý úplatok prijal. Cudzí štát môže odmietnuť trestné stíhanie, prípadne predmetný čin verejného činiteľa nie je v inej krajine trestným činom. Ak sa tak stane, tento inštitút nemá žiadny reálny význam – trestný čin môže byť odhalený, ale páchatelia zostávajú nepotrestaní a spravodlivosť nie je vykonaná.

161. Medzi trestnými činmi podplácania domácich a zahraničných verejných činiteľov existujú rozdiely aj pokiaľ ide o cieľ, ktorý sledujú. Pri trestnom čine podplácania domácich verejných činiteľov ide predovšetkým o zachovanie integrity verejnej správy vo vlastnej krajine. V prípade podplácania domácich verejných činiteľov môže inštitút „účinnej ľútosti“ pomôcť dosiahnuť tieto ciele, ak pomôže odhaliť skorumpovaných verejných činiteľov vo vlastnej krajine. Na druhej strane sa trestný čin podplácania zahraničných verejných činiteľov podľa Dohovoru zameriava najmä na správne riadenie štátu a hospodársky rozvoj a na zamedzenie skresľovania podmienok medzinárodnej hospodárskej súťaže.[88] Zbavením viny úplatkára, ktorý uplatnil „účinnú ľútosť“, sa niektoré z týchto hodnôt zjavne skôr oslabujú než upevňujú.[89]

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR zmenila legislatíva s cieľom vylúčiť možnosť použiť inštitút „účinnej ľútosti“ v súvislosti s trestným činom podplácania zahraničných verejných činiteľov.

(ii) Beztrestnosť spolupracujúcich obvinených

162. V roku 2003 bol v SR prijatý komplexný právny režim v oblasti zaobchádzania s obvinenými, ktorí spolupracujú so štátom pri trestnom stíhaní ďalších páchateľov. Pri niektorých trestných činoch (vrátane podplácania zahraničných verejných činiteľov) sa môže obvinenému výmenou za spoluprácu ponúknuť úplná beztrestnosť. Podľa názoru SR sú tieto opatrenia v súlade s najnovším trendom, ktorý je zrejmý aj pri iných medzinárodných právnych nástrojoch.[90]

163. Trestný poriadok ustanovuje dvojstupňový postup vo vzťahu k spolupracujúcim obvineným. Po prvé, vyšetrovateľ (so súhlasom prokurátora) alebo sudcu (bez súhlasu prokurátora) môže podmienečne zastaviť trestné stíhanie obvineného, ktorý (1) „sa významnou mierou podieľal na objasnení korupcie“ alebo na „zistení alebo usvedčení páchateľa“ tohto trestného činu, a (2) ktorý nie je „organizátorom alebo návodcom“ tohto trestného činu.[91]

164. Po druhé, prokurátor alebo súd môže zastaviť trestné stíhanie osoby (1), ktoré bolo podmienečne zastavené z už uvedeného dôvodu, alebo osoby (2), ktorá spĺňa už uvedené kritériá na podmienečné zastavenie trestného stíhania. Trestné stíhanie možno zastaviť len vtedy, „ak záujem spoločnosti na

---

medzinárodných obchodných transakciách a Odporúčanie o boji proti podplácaniu v medzinárodných obchodných transakciách z roku 1997), OECD, Paríž, ods. 139).

88 Dohovor OECD, preambula; *tamtiež*.

89 Pozri poznámku pod čiarou 87.

90 Ďalšie medzinárodné dohovory prijaté Radou Európy, OSN a Európskou úniou.

91 Trestný poriadok, § 173 ods. 2, § 186(c) a § 224 ods. 3. Okrem toho vyšetrovateľ môže (so súhlasom prokurátora) dočasne odložiť vznesenie obvinenia, ak by vznesenie obvinenia podstatne sťažilo objasnenie korupcie. Obvinenie sa vznesie, keď pominú dôvody na jeho odloženie (Trestný poriadok, § 162a).

objasnení takéhoto trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní tejto osoby alebo tohto obvineného".[92] Proti rozhodnutiu súdu o zastavení trestného stíhania možno podať odvolanie. Podľa nového Trestného poriadku môže prokurátor alebo súd podmienečne zastaviť trestné stíhanie a určiť obvinenému skúšobnú dobu v trvaní od dvoch do desiatich rokov.[93]

165. Predstavitelia SR uviedli, že proti spolupracujúcemu obvinenému je možné nariadiť prepadnutie majetku. Podľa ich názoru, podobne ako pri uplatnení „účinnej ľútosti", je § 73 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku dostatočne široký na to, aby ho bolo možné použiť aj na spolupracujúceho obvineného.[94] Na podporu tohto tvrdenia neexistuje žiadna judikatúra. Nový Trestný zákon však situáciu spresňuje výslovným ustanovením o možnosti prepadnutia majetku obvineného, ktorého trestné stíhanie bolo zastavené alebo podmienečne zastavené.[95]

166. Beztrestnosť poskytnutá spolupracujúcim páchateľom je samozrejme oddelená a odlišná od „účinnej ľútosti". Tieto dva pojmy sú upravené v rôznych zákonných ustanoveniach. Obidva môže uplatniť osoba, ktorá sa dopustila podplácania zahraničných verejných činiteľov, avšak za úplne odlišných podmienok. Napr. úplatkár môže získať beztrestnosť aj vtedy, ak pomoc neposkytne dobrovoľne a „bez odkladu", alebo ak podplatený verejný činiteľ úplatok nevyžaduje.

167. Beztrestnosť spolupracujúcich obvinených sa líši aj od spolupráce s obžalobou, ktorá je poľahčujúcou okolnosťou pri vynášaní rozsudku, a ktorú upravuje iné ustanovenie zákona.[96] Podľa nového Trestného zákona sa dolná hranica trestnej sadzby pre spolupracujúceho obvineného skracuje z dvoch rokov na šesť mesiacov.[97]

168. Hlavní hodnotitelia vyjadrili znepokojenie v súvislosti s poskytnutím beztrestnosti spolupracujúcim obvineným. Po prvé, aj v tomto prípade pretrvávajú ich obavy spojené s uplatňovaním inštitútu „účinnej ľútosti". Súdy predbežne nevyužili možnosť nariadiť prepadnutie príjmov spolupracujúceho obvineného, ktoré získal vďaka podplácaniu. Ak neexistuje možnosť nariadiť prepadnutie majetku, osoba, ktorá podplatila zahraničného verejného činiteľa, môže vďaka spolupráci s orgánmi uniknúť trestu. Dohovor neuvažuje o právnej zodpovednosti za takto vymedzených okolností. Hlavní hodnotitelia majú podobné pochybnosti aj o odôvodnení beztrestnosti, ktoré je založené na rozdieloch medzi trestnými činmi podplácania domácich a zahraničných verejných činiteľov, o ktorých sa hovorí vyššie.

169. Po druhé, rozhodnutie o dočasnom zastavení alebo zastavení trestného stíhania by mohlo byť ovplyvnené faktormi, ktoré sú vymenované v článku 5 Dohovoru.[98] Podmienky na podmienečné zastavenie a zastavenie trestného stíhania sú nejasne vymedzené. Zákon nespresňuje obsah výrazu „ktorý sa významnou mierou podieľal" na objasnení korupcie. Nič nehovorí ani o obsahu výrazov „záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu" a „záujem na trestnom stíhaní". Vláda nevydala žiadne

---

92 Trestný poriadok, § 172 ods. 3, § 186 písm. c), § 188 ods. 2, § 224, § 314c ods. 1 písm. b).

93 Zákon č. 300/2005 Z. z., § 218 a § 282.

94 Pozri predchádzajúcu časť tejto správy.

95 Nový Trestný zákon, Zákon č. 300/2005 Z. z., § 83 ods. 1 písm. b).

96 Trestný Zákon, § 33 písm. j).

97 Nový Trestný zákon, Zákon č. 300/2005 Z. z., § 39.

98 Čl. 5 Dohovoru hovorí, „Vyšetrovanie a trestné stíhanie podplácania zahraničného verejného činiteľa podlieha uplatniteľným pravidlám a zásadám každej strany. Nesmú ich ovplyvňovať ohľady na národnoekonomické záujmy, potenciálny účinok na vzťahy s iným štátom alebo identitu dotknutých fyzických alebo právnických osôb."

usmernenie na vysvetlenie týchto výrazov. K dispozícii nie sú ani komentáre alebo *travaux préparatoires* (materiály týkajúce sa prípravy legislatívy v parlamente).[99] K tejto otázke neexistuje ani žiadna judikatúra. Nie je prekvapujúce, že právni experti z akademických kruhov aj z praxe počas návštevy hodnotiteľov uviedli, že „vôbec nevedia, ako by súdy vykladali" tieto ustanovenia. Z toho vyplýva, že tieto nejasné ustanovenia by pravdepodobne prokurátorom aj sudcom umožnili uplatniť vysokú mieru voľnej úvahy. Ešte dôležitejšie je, že sudcovi ani prokurátorovi nič nebráni prihliadnuť na faktory vymenované v článku 5 Dohovoru.

170. Na druhej strane viacero členov pracovnej skupiny poukazuje na to, že ponuka beztrestnosti má aj isté výhody. Vo viacerých krajinách sa rozumné využívanie beztrestnosti ukázalo byť užitočným nástrojom pri riešení prípadov podplácania. Tento nástroj môže byť obzvlášť užitočný na to, aby boli pred súd postavené vyššie zložky zločineckej organizácie. Treba tiež poznamenať, že ponuka beztrestnosti je súčasťou všeobecného právneho rámca v SR, pretože je k dispozícii aj pre iné trestné činy, než je podplácanie zahraničných verejných činiteľov. Preto by mohlo byť vhodné zachovať tento nástroj aj v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov v SR, pokiaľ nie je prekážkou účinného postihu trestného činu podplácania zahraničných verejných činiteľov.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR zaručilo, že poskytnutie beztrestnosti spolupracujúcim obvineným nie je prekážkou účinného postihu trestného činu podplácania zahraničných verejných činiteľov. Odporúčajú tiež, aby pracovná skupina monitorovala uplatňovanie ustanovenia o beztrestnosti pre spolupracujúcich obvinených v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov.

(iii) Koncept spoločensky akceptovateľných darov

171. V komentári č. 7 k Dohovoru sa uvádza, že „Za trestný čin sa považujú aj bez ohľadu napr. na hodnotu poskytnutej výhody ... miestne zvyklosti [a] tolerovanie takýchto platieb miestnymi orgánmi."

172. V rámci prvej etapy slovenská strana uviedla (na s. 4), že „spoločensky akceptovateľný dar" sa nepovažuje za úplatok. Podľa Najvyššieho súdu ČSSR je spoločensky akceptovateľným darom „veľmi malý dar alebo dar veľmi nízkej hodnoty".[100] Preto sa za úplatok nepovažujú dary ako kytica alebo pero poskytnuté pri obchodnom rokovaní. Slovenské orgány ďalej vyjadrili názor, že výklad výrazu „dary veľmi nízkej hodnoty" zahŕňa aj „platby na uľahčenie (facilitation payments)", ako ich definuje komentár č. 9 k Dohovoru.[101]

---

99 Podľa vyjadrenia slovenskej strany dôvodová správa k novele Trestného zákona vymedzuje niektoré z výrazov použitých v tomto ustanovení. Nie je však jasné, či a ako sa v správe vysvetľujú výrazy „záujem spoločnosti na objasnení trestného činu" a „záujem na trestnom stíhaní". Podľa slovenských predstaviteľov súdy majú právo vykladať zákony.

100 Pozri Stanovisko č. 17/1978 vzťahujúce sa na trestné činy podplácania a korupcie.

101 Podľa komentára č. 9 k dohovoru: „Takéto platby, ktoré majú v niektorých krajinách za cieľ primäť verejných činiteľov k vykonávaniu ich povinností, ako je vydávanie licencií alebo povolení, sú v inej krajine obyčajne v rozpore so zákonom. Dotknuté krajiny môžu a mali by tento jav rozleptávajúci spoločnosť odstraňovať napr. pomocou prostriedkov, ako je podpora programov dobrého spravovania spoločnosti. Kriminalizácia zo strany iných krajín sa však nezdá byť praktickým alebo účinným doplnkovým riešením."

173. Slovenské orgány poukázali aj na dôležitosť spoločenského kontextu činu. Dary pre štátne orgány, samosprávne orgány, školský systém, zdravotníctvo alebo poisťovníctvo, alebo dary v oblasti pracovnoprávnych vzťahov nemôžu byť nikdy „spoločensky akceptovateľné".

174. V odpovedi na dotazník druhej etapy (s. 39 – 40) slovenská strana od tohto postoja upustila a vyhlásila, že uvedená judikatúra už neplatí. Hodnota „úplatku" alebo zvyklosti inej krajiny sú samy osebe irelevantné. Hodnota „úplatku" je však aj naďalej relevantná na rozhodnutie o tom, či má obvinený úmysel podplácať:

> „Dary veľmi malej hodnoty" sú výlučne dary poskytnuté v rámci obchodných rokovaní. Musí však ísť o dar, ktorý sa neposkytuje s úmyslom zaviazať jeho príjemcu k tomu, aby niečo urobil alebo sa niečoho zdržal, a jeho hodnota je minimálna. Znamená to, že ide o vec, ktorá sa dá získať za nízku cenu, ale ktorej pôvod alebo iné viditeľné znaky (logo firmy, krajina pôvodu atď.) jasne označujú jeho darcu, a význam daru je pre príjemcu len symbolický.

175. Slovenská strana ilustrovala veľkosť daru na dvoch prípadoch podplácania domácich verejných činiteľov. V jednom prípade bol verejný činiteľ odsúdený za prijatie peňažného úplatku v hodnote 200 Sk (približne 5 EUR). Proti rozhodnutiu bolo podané odvolanie, o ktorom sa ešte nerozhodlo. V druhom prípade bol policajt odsúdený za prijatie peňažného úplatku v hodnote 400 Sk (približne 10 EUR). Hlavní hodnotitelia však poznamenávajú, že v týchto prípadoch ide o peňažné úplatky, ktoré by sa mohli posudzovať inak ako nepeňažné dary.

176. Hlavní hodnotitelia vyjadrujú isté obavy v súvislosti so spoločensky akceptovateľnými darmi. Skutočnosť, že v SR sa tento pojem vysvetľuje niekoľkými spôsobmi, vyvoláva určitú neistotu v súvislosti s jeho vymedzením. Okrem toho bez ohľadu na vymedzenie tohto pojmu zostáva výška úplatku relevantným (hoci nie určujúcim) faktorom pri rozhodovaní o tom, či bol spáchaný trestný čin.

177. Obavy vyvoláva aj úloha bežných zvyklostí a praktík v inej krajine. Veľkosť daru je relatívny pojem. Dar, ktorý sa považuje za malý na Slovensku, nemusí byť malý v krajine príjemcu, kde môžu existovať odlišné miestne zvyklosti a hospodárske pomery, a naopak. Slovenské orgány sú toho názoru, že v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov sa neprihliada na zvyklosti a praktiky v iných krajinách. Tento názor však ešte musia potvrdiť slovenské súdy.[102]

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby pracovná skupina monitorovala uplatňovanie pojmu spoločensky akceptovateľných darov v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov.

(d) Premlčacia lehota a prieťahy v konaní

178. Počas prvej etapy hodnotenia bola dĺžka premlčacej lehoty v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov tri až päť rokov v závislosti od výšky trestnej sadzby. Pracovná skupina vyjadrila obavy (na s. 23), že premlčacia lehota je relatívne krátka a odporučila, aby SR zvážila jej predĺženie.

---

102 Predstavitelia SR uviedli prípad, v ktorom občan iného štátu údajne dal slovenskému policajtovi úplatok vo výške 20 USD. Hoci v krajine úplatkára išlo o značnú sumu, na Slovensku tomu tak nebolo. Napriek tomu bol úplatkár trestne stíhaný, hoci nie je známe, či bol aj odsúdený. V tomto prípade však ide o podplácanie domácich a nie zahraničných verejných činiteľov.

179. Medzičasom sa v SR v tejto súvislosti novelizoval Trestný zákon. Premlčacia lehota v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov bez priťažujúcich okolností je teraz päť rokov a s priťažujúcimi okolnosťami desať rokov. Plynutie tejto lehoty sa preruší, ak je obvinený v zahraničí, alebo ak sa kvôli právnej prekážke proti nemu nemôže viesť súdne konanie. Lehota prestáva plynúť aj vtedy, ak bolo konanie proti obvinenému dočasne zastavené z dôvodu, že sa stal spolupracujúcim obvineným. Tieto zmeny by mali primerane rozptýliť obavy pracovnej skupiny.

180. Slovenská strana poskytla aj štatistické údaje o dĺžke konania. V 371 konaniach týkajúcich sa rôznych typov domácej korupcie (vrátane aktívneho aj pasívneho úplatkárstva) v rokoch 2000 až 2004 konanie trvalo v priemere menej ako sedem mesiacov.[103]

3. Zodpovednosť právnických osôb

181. Dohovor ustanovuje, že každá strana „prijme v súlade so svojimi právnymi zásadami také opatrenia, ktoré sú potrebné na to, aby sa ustanovila právna zodpovednosť právnických osôb za účasť na podplácaní zahraničného verejného činiteľa“. Sankcie proti právnickým osobám za podplácanie zahraničných verejných činiteľov nemusia byť trestnoprávnej povahy, ale musia byť účinné, primerané a odradzujúce.[104]

182. Počas prvej etapy pracovná skupina konštatovala (na s. 23), že v SR „neexistuje trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb. Neexistuje ani žiadna možnosť ukladať pokuty právnickým osobám za trestnú činnosť. Existuje len občianskoprávna zodpovednosť v súvislosti s nekalou súťažou.” Pracovná skupina dospela k názoru, že táto situácia nespĺňa požiadavky Dohovoru. Slovenská strana odpovedala, že trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb plánuje zaviesť do 1. januára 2002.

(a) Trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb

183. Žiaľ, tieto plány sa v SR nezrealizovali. Začiatkom roka 2005 vláda prijala návrh nového Trestného zákona, ktorý ustanovoval trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb. Po predložení návrhu parlamentu na schválenie vláda návrh stiahla, pretože zákonodarný zbor navrhoval množstvo zmien. V máji 2005 vláda predložila parlamentu ďalší návrh. Parlament tento návrh prijal s tým, že ustanovenia o právnej zodpovednosti právnických osôb z neho vyradil.

184. Väčšina zákonodarcov, právnikov, predstaviteľov advokátskej komory a akademických odborníkov na trestné právo sa počas návštevy hodnotiteľov vyjadrovala proti vládnemu návrhu zaviesť trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb. Väčšina z nich zastávala názor, že tento inštitút je v rozpore so základnou zásadou slovenského trestného práva, t.j. že trestnoprávna zodpovednosť je odvodená zo zavinenia jednotlivca a nie právnickej osoby. Podľa niektorých z nich tento inštitút porušuje zásadu *ne bis in idem* (nie dvakrát v tej istej veci), pretože trestá fyzickú aj právnickú osobu za rovnaký delikt. Ďalší sa nazdávali, že navrhované sankcie, ako je zrušenie firmy, by boli príliš drastické. Viacerí z nich vyjadrili obavy, že polícia by mohla zákon zneužívať. Jeden predstaviteľ akademickej obce dodal, že právna zodpovednosť právnických osôb nie je v slovenskom právnom poriadku potrebná, pretože tento umožňuje dostatočný postih fyzických osôb. Jeho kolega vyjadril názor, že návrh zákona dostatočne nechránil záujmy tretích strán (napr. akcionárov a zamestnancov právnickej osoby).

---

[103] Pozri prílohu č. 3 obsahujúcu podrobné štatistické údaje o trestnom stíhaní domácich prípadov korupcie v SR.

[104] Dohovor, čl. 2, čl. 3 ods. 1 a čl. 3 ods. 2.

(b) Správna zodpovednosť právnických osôb

185. Počas prvej etapy slovenská strana uviedla (na s. 8), že jej „právny systém obsahuje vyše 120 správnych predpisov, ktoré umožňujú ukladať správne sankcie proti právnickým osobám. V správnom práve existuje tzv. „správny delikt“, za ktorý je možné uložiť pokutu od 1 000 do 50 000 000 Sk.” Počas návštevy hodnotiteľov však slovenskí sudcovia kategoricky vyhlasovali, že ani jedna z týchto správnych sankcií sa nevzťahuje na právnickú osobu v prípade podplácania zahraničných verejných činiteľov.

(c) Budúce iniciatívy

186. Slovenský minister spravodlivosti načrtol hodnotiacemu tímu svoje budúce iniciatívy v tejto oblasti. Minister vyjadril nádej, že zodpovednosť právnických osôb sa teraz namiesto zmeny Trestného zákona ustanoví prostredníctvom osobitného zákona. Ďalší návrh zákona o trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb bol parlamentu predložený v septembri 2005. Ministerstvo podpísalo aj *komuniké* so svojím rakúskym partnerom s cieľom spoločne posúdiť túto otázku.

(d) Závery k právnej zodpovednosti právnických osôb

187. Veľké obavy hlavných hodnotiteľov vyvolávajú ďalšie neúspešné pokusy zaviesť na Slovensku právnu zodpovednosť právnických osôb v súlade s Dohovorom. Obavy, ktoré pracovná skupina vyjadrila v roku 2000, stále pretrvávajú. Dôvody zamietnutia návrhu zákona, ktoré uvádzajú zákonodarcovia, právni teoretici a praktici, sú nepresvedčivé. Terajšiu situáciu ešte zhoršuje skutočnosť, že dnes je už jasné, že nie sú k dispozícii žiadne správne sankcie, ktoré by sa mohli použiť proti právnickým osobám v prípade podplácania zahraničných verejných činiteľov.

188. Hlavných hodnotiteľov znepokojuje aj tempo legislatívneho vývoja na Slovensku. Slovenský zákonodarný zbor posudzoval prvý návrh zákona na túto tému až po uplynutí piatich rokov od prvej etapy hodnotenia. Hodnotitelia vítajú návrh ministra spravodlivosti prijať nový, osobitný zákon. Je nevyhnutné, aby slovenská strana túto iniciatívu uviedla do praxe ako otázku najvyššej priority a naliehavosti.

Komentár

Hlavní hodnotitelia dôrazne odporúčajú, aby sa v SR bezodkladne ustanovila zodpovednosť právnických osôb za podplácanie zahraničných verejných činiteľov a zaviedli sankcie, ktoré sú účinné, primerané a odradzujúce.

4. Trestný čin legalizácie príjmov z trestnej činnosti

189. Článok 7 Dohovoru ustanovuje, že strana, „ktorá stanovila, že podplácanie jej vlastného verejného činiteľa predstavuje predikatívny trestný čin na účely uplatnenia jej legislatívy o legalizácii príjmov z trestnej činnosti, urobí to isté aj v súvislosti s podplácaním zahraničného verejného činiteľa bez ohľadu na to, kde k podplácaniu došlo“.

(a) Rozsah trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti

190. Legalizáciu príjmov z trestnej činnosti ustanovuje ako trestný čin § 252 slovenského Trestného zákona. Predikatívnym trestným činom môže byť akýkoľvek trestný čin, a preto sa podplácanie verejných činiteľov a zahraničných verejných činiteľov posudzuje rovnako. Tento trestný čin nemožno spáchať z nedbanlivosti. Podľa slovenských prokurátorov ide o trestný čin aj vtedy, keď bol predikatívny trestný čin spáchaný v zahraničí.

191. V rámci prvej etapy pracovná skupina konštatovala (na s. 16 a 24), že legalizácia príjmov z trestnej činnosti je trestná len vtedy, ak tieto príjmy presiahnu „malú hodnotu“. Medzičasom sa v SR toto kritérium zrušilo.

(b) Postih trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti

192. Polícia má široké právomoci v oblasti zisťovania a vyšetrovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti. V rámci vyšetrovania môže napr. získať utajované bankové informácie bez predchádzajúceho súhlasu prokurátora.[105]

193. Slovenská strana poskytla štatistické údaje o trestnom stíhaní prípadov legalizácie príjmov z trestnej činnosti. V rokoch 2000 až 2004 sa viedlo 46 trestných stíhaní a 43 osôb bolo za legalizáciu príjmov z trestnej činnosti odsúdených. Nie je známe, v koľkých prípadoch sa jednalo o „samostatné“ trestné stíhanie (t.j. nie o súčasť stíhania za predikatívny trestný čin). Korupcia nebola predikatívnym trestným činom ani v jednom z týchto prípadov.

194. Hlavní hodnotitelia vyjadrujú obavy, že v SR sa primerane nepostihuje trestný čin legalizácie príjmov z trestnej činnosti, najmä v prípadoch podplácania. Počet osôb odsúdených za legalizáciu príjmov z trestnej činnosti sa zdá byť neúmerne nízky v porovnaní s počtom osôb odsúdených za korupciu. V rokoch 2000 až 2004 bolo vo veci korupcie domácich verejných činiteľov odsúdených 242 osôb, ale len 43 z nich za legalizáciu príjmov z trestnej činnosti. Podľa vysvetlenia slovenských orgánov v mnohých prípadoch štátne orgány zachytili úplatok na mieste činu ešte predtým, ako ho mal páchateľ možnosť legalizovať. V prípadoch spojených s nasadením policajného agenta sa peniaze vracajú polícii. V niektorých prípadoch boli úplatky ponúknuté, ale nie skutočne poskytnuté.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú. aby sa v SR prijali primerané opatrenia na efektívnejší postih trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti, najmä v súvislosti s prípadmi podplácania.

(c) Sankcie za legalizáciu príjmov z trestnej činnosti

195. V prípade legalizácie príjmov z trestnej činnosti možno uložiť pokutu od 5 000 do 5 miliónov Sk (približne 170 až 170 000 USD alebo 130 až 130 000 EUR), trest zákazu činnosti, trest prepadnutia majetku alebo trest odňatia slobody až na tri roky. Maximálna sadzba trestu odňatia slobody sa zvyšuje úmerne hodnote legalizovaných aktív. Trest môžu sprísniť aj niektoré priťažujúce okolnosti (napr. ak je páchateľ verejným činiteľom). Pri najzávažnejších trestných činoch sa ukladá trest odňatia slobody v trvaní od 5 do 12 rokov.

196. Nový Trestný zákon zvyšuje trestnú sadzbu za legalizáciu príjmov z trestnej činnosti na odňatie slobody v trvaní od dvoch do piatich rokov. Ak existujú priťažujúce okolnosti, trest sa môže zvýšiť až na 20 rokov. Maximálna výška pokuty je 10 miliónov Sk (približne 340 000 USD alebo 260 000 EUR). Naďalej možno uložiť trest zákazu činnosti alebo prepadnutia majetku.[106]

197. Ako sme už uviedli, v rokoch 2000 až 2004 bolo za legalizáciu príjmov z trestnej činnosti na Slovensku odsúdených 43 osôb. V 12 prípadoch súd uložil tresty odňatia slobody v priemere na vyše 20 mesiacov. Pokuty boli uložené v šiestich prípadoch. Ani v jednom z týchto prípadov súd neuložil trest

---

105 Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore SR, § 29a.

106 Nový Trestný zákon, zákon č. 300/2005 Z. z., § 233.

prepadnutia majetku, čo vyvoláva obavy, že prepadnutie majetku sa nedostatočne využíva ako sankcia za legalizáciu príjmov z trestnej činnosti. Od augusta 2004 je prepadnutie majetku podľa § 55 a § 73 povinným dôsledkom odsúdenia.[107] Hlavní hodnotitelia vyjadrujú nádej, že slovenské súdy budú odteraz prepadnutie majetku v prípadoch legalizácie príjmov z trestnej činnosti nariaďovať častejšie.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby pracovná skupina monitorovala sankcie uplatňované v prípadoch legalizácie príjmov z trestnej činnosti.

5. Trestný čin falšovania účtovných dokladov („false accounting")

(a) Rozsah trestného činu falšovania účtovných dokladov

198. Článok 8 ods. 1 Dohovoru ustanovuje povinnosť strán zakázať účtovanie mimo účtovných kníh alebo nedostatočne identifikované operácie, vykazovanie neexistujúcich výdavkov, zaúčtovanie záväzkov s nesprávne označeným predmetom, ako aj používanie falošných dokladov na účely podplácania zahraničných verejných činiteľov alebo zatajenia takéhoto podplácania.

199. Otázky falšovania účtovných dokladov rieši Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve. Zákon sa vzťahuje na všetky právnické osoby zaregistrované v SR, ako aj na zahraničné osoby a fyzické osoby, ktoré podnikajú na Slovensku. Zákon od týchto subjektov vyžaduje pripravovať finančné výkazy, ktoré podávajú pravdivú a spravodlivú predstavu o ich finančnej situácii v súlade s príslušnými účtovnými zásadami. Účty musia byť správne, úplné, preukázateľné a komplexné.[108] Tieto ustanovenia by mali dostatočne zodpovedať aktivitám, ktoré opisuje článok 8 ods. 1 Dohovoru.

200. Ako sa uviedlo v rámci prvej etapy, falšovanie účtovných dokladov môže mať za následok aj trestnoprávne sankcie. § 125 Trestného zákona zakazuje uvádzať „nepravdivé alebo hrubo skresľujúce údaje alebo zatajovať povinné údaje o závažných skutočnostiach vo výkaze, v hlásení, vo vstupných údajoch vkladaných do počítača alebo v iných podkladoch slúžiacich na kontrolu hospodárenia".

(b) Postih trestného činu falšovania účtovných dokladov

201. Povinnosť začať trestné stíhanie vo veci falšovania účtovných dokladov má podľa Trestného zákona prokuratúra. V rokoch 2000 až 2004 sa viedlo 56 trestných stíhaní a odsúdených bolo 35 osôb. Nie je jasné, či sa niektoré z týchto prípadov týkali podplácania.

202. Povinnosť vymáhať plnenie účtovných štandardov, ktoré predpisuje zákon o účtovníctve, majú slovenské daňové orgány.[109] Daňovníci musia k daňovému priznaniu priložiť aj výkaz o hospodárení, ktorý následne overuje daňový kontrolór. Ako sme už uviedli, daňové úrady pri vykonávaní daňových kontrol doteraz neodhalili žiadne prípady podplácania. Slovenská strana nevedela poskytnúť štatistické údaje o dodržiavaní týchto ustanovení.

203. Hlavní hodnotitelia vyjadrujú isté obavy, že na Slovensku sa primerane nevymáha dodržiavanie zákonov týkajúcich sa falšovania účtovných dokladov, najmä v prípadoch podplácania. Rovnako ako pri legalizácii príjmov z trestnej činnosti sa počet odsúdení za falšovanie účtovných dokladov v pomere k

---

107 Zákon č. 403/2004 Z. z.

108 Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, § 1, § 6, § 7 a § 8.

109 Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, § 38.

podplácaniu domácich verejných činiteľov zdá byť nízky. Daňové orgány majú tiež povinnosť presadzovať dodržiavanie zákona o účtovníctve. Ako sa však uvádza vyššie,[110] daňové orgány majú predovšetkým záujem na výbere daní a odhaľovaní daňových únikov. Majú len malý záujem rozhodovať aj o tom, či v danom prípade ide aj o iné trestné činy. Je otázne, či v prípade rozhodnutia o daňovom úniku postupujú vec na iné orgány s cieľom rozhodnúť, či nedošlo aj k iným trestným činom. Je znepokojivé, že neboli poskytnuté žiadne údaje o postihoch za účtovné trestné činy súvisiace s podplácaním, hoci v rokoch 2000 až 2004 bolo za korupciu domácich verejných činiteľov odsúdených 242 osôb. Vzhľadom na vysoký každoročný počet prípadov korupcie by mali slovenské orgány uplatňovať účinnejší postih v prípade trestných činov súvisiacich s účtovníctvom a audítorstvom.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR prijali primerané opatrenia na účinnejší postih trestných činov účtovnej a audítorskej povahy v súvislosti s prípadmi podplácania.

(c) Sankcie za falšovanie účtovných dokladov

(i) Trestnoprávne sankcie

204. Podľa § 125 Trestného zákona sa falšovanie účtovných dokladov trestá pokutou od 5 000 do 5 miliónov Sk (približne 170 až 170 000 USD alebo 130 až 130 000 EUR), odňatím slobody v trvaní od šiestich mesiacov do troch rokov a/alebo zákazom výkonu činnosti. Ak je trestný čin spáchaný s úmyslom uľahčiť alebo zakryť iný trestný čin, trest odňatia slobody sa zvýši na dobu jedného až piatich rokov. Zvýšený trest sa vzťahuje aj na prípady, keď páchateľ „poruší osobitnú povinnosť, ktorá mu vyplýva zo zákona, z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo povinnosť, na ktorej plnenie sa osobitne zaviazal".

205. Štatistiky ukazujú, že z 35 osôb odsúdených za falšovanie účtovných dokladov podľa § 125 Trestného zákona v rokoch 2000 až 2004 sa odňatie slobody uložilo len v troch prípadoch. Priemerná dĺžka trestu bola 38 mesiacov. V 19 prípadoch boli uložené podmienečné tresty odňatia slobody a v 11 prípadoch pokuty. Priemerná výška pokút bola len niečo nad 12 000 Sk (približne 300 EUR).[111] Iné tresty (napr. zákaz výkonu určitých činností) boli uložené v 12 prípadoch. Súd v žiadnom z týchto prípadov nenariadil prepadnutie majetku.

206. Od 1. januára 2006 sa za falšovanie účtovných dokladov môže uložiť pokuta vo výške od 5 000 Sk do 10 miliónov Sk (približne 170 USD až 340 000 USD alebo 130 EUR až 260 000 EUR).[112]

(ii) Sankcie podľa zákona o účtovníctve

207. Počas prvej etapy hodnotenia sa falšovanie účtovných dokladov podľa zákona o účtovníctve trestalo pokutou až do výšky 500 000 Sk. Ak má spáchanie trestného činu za následok, že nie je možné presne určiť výšku daňového základu, pokuta sa môže zvýšiť až na 1 000 000 Sk (približne 34 000 USD alebo 26 000 EUR). Podľa názoru pracovnej skupiny boli tieto pokuty „relatívne nízke".

208. Tresty za porušenie ustanovení zákona sa v SR medzičasom zvýšili. Za uvedený trestný čin je dnes možné uložiť pokutu až do výšky 3 % celkovej hodnoty majetku povinnej osoby, ktorej sa účty

---

110 Pozri časť B.6(b) tejto správy na s. 18.

111 Na porovnanie, minimálna mzda v SR je 6 500 Sk (približne 169 EUR).

112 Zákon č. 300/2005 Z. z., § 259.

týkajú. Výška majetku sa určuje na základe finančných výkazov povinnej osoby za dané účtovné obdobie. Ak daňové úrady nedokážu určiť celkovú hodnotu majetku, urobia jeho odhad a uložia pokutu až do výšky 100 miliónov Sk (približne 3,4 milióna USD alebo 2,6 milióna EUR). Slovenská strana nevedela poskytnúť štatistické údaje o sankciách uložených na základe zákona o účtovníctve.

(iii) Záver k sankciám za falšovanie účtovných dokladov

209. Hlavní hodnotitelia vítajú, že SR novelizovala zákon o účtovníctve smerom k rozptýleniu obáv pracovnej skupiny. Novela skutočne umožňuje sprísniť tresty za falšovanie účtovných dokladov.

210. Isté znepokojenie však u hlavných hodnotiteľov vyvoláva skutočnosť, že novela zákona o účtovníctve môže vytvoriť právnu medzeru. Podľa novelizovaného zákona je výška trestu za falšovanie účtovných dokladov úmerná výške majetku povinnej osoby, ktorej sa účty týkajú. Nie je jasné, aký trest a či vôbec nejaký trest možno uložiť nastrčenej firme, ktorá nemá žiadny majetok. Znamená to, že nastrčená firma použitá na poskytnutie a zamaskovanie úplatkov zahraničných verejných činiteľov by sa mohla beztrestne dopúšťať falšovania účtovných dokladov.

211. Ešte väčšie obavy navodzuje otázka, či sankcie ukladané v praxi sú účinné, primerané a odradzujúce. Tresty odňatia slobody podľa Trestného zákona sa ukladajú len zriedkakedy a pokuty sú mimoriadne nízke. Nie je pravdepodobné, že sprísnenie trestov v novom Trestnom zákone na tomto závere niečo zmení. Štatistiky o sankciách uložených na základe zákona o účtovníctve neboli k dispozícii.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa v SR (1) zabezpečilo, že tresty ukladané v praxi za falšovanie účtovných dokladov sú účinné, primerané a odradzujúce, a aby sa (2) získavali podrobnejšie štatistické údaje o trestnoprávnych, občianskoprávnych a správnych sankciách uložených za falšovanie účtovných dokladov, a to najmä tých, ktoré ustanovuje zákon o účtovníctve. Odporúčajú tiež, aby pracovná skupina monitorovala, či sankcie ukladané za falšovanie účtovných dokladov na Slovensku sú účinné, primerané a odradzujúce.

6. Sankcie za podplácanie zahraničných verejných činiteľov

(a) Všeobecné trestnoprávne sankcie

212. Počas prvej etapy hodnotenia sa za podplácanie zahraničných verejných činiteľov v SR ukladal trest odňatia slobody v trvaní až do dvoch rokov alebo pokuta. Ak úplatkár získa výhodu, ktorej hodnota presahuje 2 000 000 Sk (približne 68 000 USD alebo 52 000 EUR), považuje sa to za priťažujúcu okolnosť a na trestný čin sa vzťahuje trest odňatia slobody v trvaní od jedného do piatich rokov alebo pokuta.[113] Pracovná skupina vyjadrila dve obavy (na s. 23). Po prvé, trest za podplácanie zahraničných verejných činiteľov bez priťažujúcich okolností bol nižší ako trest za podplácanie domácich verejných činiteľov bez priťažujúcich okolností, na ktoré sa vzťahoval trest odňatia slobody v trvaní do troch rokov. Po druhé, sankcie za podplácanie zahraničných verejných činiteľov s priťažujúcimi okolnosťami boli „pomerne nízke“.

213. V auguste 2001 sa v SR zvýšil trest za podplácanie zahraničných verejných činiteľov bez priťažujúcich okolností na odňatie slobody v trvaní od šiestich mesiacov do troch rokov, resp. pokutu vo

[113] Priťažujúcou okolnosťou pri podplácaní zahraničných verejných činiteľov je, ak hodnota výhody vyplývajúcej pre úplatkára presiahne päťstonásobok minimálnej mesačnej mzdy v SR (Trestný zákon, § 89 ods. 13).

výške 5 000 až 5 miliónov Sk (približne 170 USD až 170 000 USD alebo 130 EUR až 130 000 EUR). Podľa nového Trestného zákona sa trestná sadzba znova zvýšila a predstavuje odňatie slobody v trvaní od dvoch do piatich rokov a pokutu až do výšky 10 miliónov Sk (približne 340 000 USD alebo 260 000 EUR).[114] Tým by sa mala odstrániť prvá obava pracovnej skupiny.

214. Druhá obava pracovnej skupiny počas návštevy hodnotiteľov ešte pretrvávala, keďže v SR sa nezmenila trestná sadzba za podplácanie zahraničných verejných činiteľov s priťažujúcimi okolnosťami. Od 1. januára 2006 sa však trest za podplácanie zahraničných verejných činiteľov s priťažujúcimi okolnosťami sprísni – na odňatie slobody od piatich do dvanástich rokov.[115] Tým by sa mala odstrániť druhá obava pracovnej skupiny.

215. Keďže na Slovensku sa neriešili žiadne prípady podplácania zahraničných verejných činiteľov, hlavní hodnotitelia nemôžu urobiť jednoznačný záver, či sú sankcie v týchto prípadoch účinné, primerané a odradzujúce. Stojí však za zmienku, že maximálne sankcie za podplácanie zahraničných verejných činiteľov sú nižšie ako sankcie za iné ekonomické trestné činy.[116]

216. Ďalšie indície možno odvodiť zo štatistických údajov o podplácaní domácich verejných činiteľov.[117] V rokoch 2000 až 2004 sa viedlo 371 trestných stíhaní a 242 osôb bolo za podplácanie verejných činiteľov odsúdených. Súdy uložili tresty odňatia slobody v 27 prípadoch. Priemerná dĺžka trestu odňatia slobody bola desať mesiacov. V 158 prípadoch boli uložené podmienečné tresty odňatia slobody a v 37 prípadoch pokuty. Nie je známe, akú výšku mali uložené pokuty. V štyroch prípadoch súd rozhodol aj o zákaze výkonu určitých činností.

217. A napokon, nový Trestný zákon zavádza dve zmeny v súvislosti s trestným činom podplácania zahraničných verejných činiteľov s priťažujúcimi okolnosťami.[118] Po prvé, peňažný limit na stanovenie priťažujúcich okolností pri tomto trestnom čine sa zvyšuje z 3 250 000 Sk (približne 85 000 EUR alebo 110 000 USD) na 4 milióny Sk (približne 104 000 EUR alebo 136 000 USD). Po druhé, podľa nového Trestného zákona sa za priťažujúcu okolnosť pri trestnom čine podplácania zahraničných verejných činiteľov považuje skutočnosť, že páchateľ je členom organizovanej skupiny, alebo získa výhodu presahujúcu peňažný limit. Nový Trestný zákon považuje za priťažujúcu okolnosť, ak páchateľ „spácha trestný čin ... vo veľkom rozsahu [t.j. vo výške presahujúcej peňažný limit]". Keďže sa už nepoužíva slovo „získa", nie je jasné, či sa tento peňažný limit vzťahuje na úplatok samotný, alebo na príjmy z úplatku, ktoré získa úplatkár. Predseda komisie zodpovednej za formuláciu ustanovenia vyjadril súhlas s názorom, že ustanovenie nie je veľmi presné, a že jeho uplatňovanie určí prax.

(b) Prepadnutie majetku

218. Prepadnutie majetku sa riadi najmä dvoma ustanoveniami Trestného zákona. Podľa § 55 sudca musí osobe odsúdenej za podplácanie domácich alebo zahraničných verejných činiteľov nariadiť

---

114 Nový Trestný zákon, zákon č. 300/2005 Z. z., § 56 a § 334 ods. 1.

115 Nový Trestný zákon, zákon č. 300/2005 Z. z., § 334 ods. 2.

116 Trest za krádež a spreneveru sa zvyšuje úmerne výške škody spôsobenej trestným činom. Pri najzávažnejších trestných činoch zákon ustanovuje trest odňatia slobody až do dvanásť rokov, pokutu vo výške 5 000 Sk až 5 mil. Sk (približne 130 EUR až 130 000 EUR) a trest prepadnutia majetku. Trest za podvod je rovnaký, ale súd môže uložiť aj zákaz výkonu činnosti až na dobu desať rokov (Trestný zákon, § 247,§ 248 a § 250).

117 Bližšie štatistické údaje pozri v prílohe č. 3.

118 Nový Trestný zákon, zákon č. 300/2005 Z. z., § 334 ods. 2.

prepadnutie úplatku alebo príjmov z úplatku. Súd však môže nariadiť len prepadnutie veci, ktorá patrí páchateľovi.

219. Ak súd nenariadi prepadnutie majetku podľa § 55 (napr. pretože nedošlo k odsúdeniu úplatkára), môže uplatniť § 73. Podľa tohto ustanovenia musí súd uložiť trest zhabania veci, ak vec patrí (1) páchateľovi, ktorého nemožno stíhať alebo odsúdiť, (2) patrí páchateľovi, od potrestania ktorého súd upustil, alebo (3) ak to vyžaduje bezpečnosť ľudí alebo majetku, prípadne iný obdobný všeobecný záujem, najmä ak okolnosti prípadu odôvodňujú predpoklad, že vec bola získaná trestným činom. Podľa slovenských orgánov sa § 73 vzťahuje aj na úplatky a príjmy z úplatkov. Toto ustanovenie (najmä § 73 ods. 1 písm. d) sa môže použiť aj na zhabanie majetku, ktorý má v držbe tretia strana v zlom úmysle.

220. Ako sa uvádza vyššie, od augusta 2004 je prepadnutie majetku podľa § 55 a § 73 povinným dôsledkom odsúdenia.[119] Súd musí nariadiť prepadnutie majetku vždy, keď sú splnené potrebné predpoklady.

221. Podľa slovenských orgánov sa § 51 môže vzťahovať aj na niektoré prípady podplácania. Toto ustanovenie sa uplatňuje v prípade odsúdenia obžalovaného, ktorý získal alebo sa snažil získať majetok spáchaním závažného úmyselného trestného činu (napr. podplácania). V takýchto prípadoch môže súd popri „výnimočnom treste“ alebo „nepodmienečnom treste odňatia slobody“ uložiť aj trest prepadnutia majetku obžalovaného. Podľa nového Trestného zákona však toto ustanovenie nemožno použiť v prípade podplácania zahraničných verejných činiteľov.[120]

222. Zdá sa, že v praktickom rozhodovaní slovenských súdov o prípadoch podplácania domácich verejných činiteľov sa trest prepadnutia majetku bežne nenariaďuje. V rokoch 2000 až 2004 sa prepadnutie majetku podľa § 55 alebo § 73 nariadilo len v 17 z celkového počtu 242 odsúdení za podplácanie domácich verejných činiteľov. § 51 sa nepoužil.[121] Hlavní hodnotitelia vyjadrujú nádej, že tento podiel sa zvýši, pretože podľa § 55 a § 73 sa v prípade odsúdenia musí povinne uložiť aj trest prepadnutia majetku.

(c) Správne sankcie

223. Okrem trestnoprávnych sankcií Dohovor predpokladá aj občianskoprávne a správne sankcie za podplácanie zahraničných verejných činiteľov. Môže k nim patriť dočasné alebo trvalé vylúčenie z možnosti uchádzať sa o verejné prostriedky (ako napr. exportné úvery alebo oficiálnu rozvojovú pomoc) a vylúčenie z účasti na verejnom obstarávaní a privatizácii.[122]

(i) <u>Štátom podporované exportné úvery</u>

224. EXIMBANKA SR (agentúra SR na poskytovanie exportných úverov) môže ukladať sankcie za podplácanie. Ak má EXIMBANKA SR podozrenie, že pri niektorej operácii ide o podplácanie, pozastaví podporu alebo žiadosť o podporu až do vyjasnenia prípadu. Ak má EXIMBANKA SR dôvodné podozrenie, že pri operácii ide o podplácanie, žiadosť o podporu zamietne. Ak sa podozrenie objaví až v

---

119 Zákon č. 403/2004 Z. z.

120 Nový Trestný zákon, zákon č. 300/2005 Z. z., § 58.

121 Bližšie štatistické údaje pozri v prílohe č. 3.

122 Čl. 3 ods. 4 a komentár č. 24 k dohovoru ; Revidované odporúčanie VI.ii).

čase, keď už pomoc bola poskytnutá, EXIMBANKA SR vypovie zmluvu a bude vymáhať vrátenie všetkých finančných prostriedkov, ktoré vyplatila.[123]

225. EXIMBANKA SR tieto sankcie v prípade podplácania predbežne nepoužila. Nedávno pozastavila plnenie jednej zmluvy, pretože nadobudla podozrenie, že operácia sa spájala s poisťovacím podvodom. Podrobnejšie údaje o prípade nemohla poskytnúť, keďže táto vec je predmetom trestného vyšetrovania.

(ii) Verejné obstarávanie

226. V období od prvej etapy sa v SR zmenila legislatíva, ktorá dnes umožňuje zakázať účasť na verejnom obstarávaní. O účasť na verejnom obstarávaní sa nemôže uchádzať osoba, ak táto osoba alebo jej štatutárny orgán, alebo člen štatutárneho orgánu bol odsúdený za trestný čin, ktorého „skutková podstata súvisí s podnikaním".[124] Slovenská strana je toho názoru, že toto ustanovenie pokrýva aj prípady podplácania, ale nevedela uviesť, či bol takýto zákaz v súvislosti s podplácaním niekedy uložený.

227. Dôkazné bremeno je na uchádzačovi, ktorý musí dokázať, že v minulosti nebol odsúdený za podplácanie. Slovenský uchádzač musí predložiť výpis z registra trestov, v ktorom sa uvádzajú všetky právoplatné odsúdenia. Neslovenský uchádzač musí predložiť ekvivalentný dokument podľa právneho poriadku krajiny, v ktorej pôsobí. Ak je uchádzačom obchodná spoločnosť, musí predložiť takéto výpisy za všetkých svojich konateľov (t.j. osoby uvedené v obchodnom registri, ktoré majú právomoc konať v mene spoločnosti).[125]

---

123 Pozri poznámku pod čiarou 24. Zmluva o poskytnutí podpory okrem toho obsahuje tieto štandardné podmienky:

> IX. Vylúčenie z poistenia
>
> Nárok na odškodnenie na základe poistenia uzatvoreného v súlade s týmito poisťovacími podmienkami nevznikne v prípade, že strata je výsledkom týchto udalostí:
>
> …
>
> b) vyplatenie provízií, ktorých hodnota v pomere k hodnote poisteného exportného úveru presahuje čiastku, ktorá je bežná pre daný typ tovaru a pre danú krajinu;
>
> …
>
> d) porušenie zákonov a iných právnych predpisov platných v SR alebo v krajine dlžníka alebo v krajine prevodu, najmä porušenie formálnych náležitostí a povolení potrebných na uskutočnenie prevodu alebo konverziu platieb;
>
> e) akceptovanie podmienok úverovej dohody, ktoré sa podstatne líšia od medzinárodných alebo miestnych štandardov a ktoré mimoriadne obmedzujú práva poistenca v prípade uplatnenia poisťovacieho nároku v súvislosti s neobvyklými sankciami, neodôvodnenou možnosťou marenia zmluvy zo strany dlžníka atď.

EXIMBANKA SR dodala, že informácie uvedené v poslednom prieskume OECD sú nesprávne (Pracovná skupina OECD pre exportné úvery a úverové záruky (21. januára 2005), Odpovede na Revidovaný prieskum opatrení prijatých v roku 2004 na boj proti podplácaniu pri štátom podporovaných exportných úveroch – situácia k 22. januáru 2005), OECD, Paríž, TD/ECG(2005)4, s. 40 a 50

124 Zákon č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní, § 29 ods. 1 písm. d).

125 Zákon č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní, § 29 ods. 2 písm. a), § 29 ods. 2 písm. d) a § 31 ods. 1, pozmeňujúci zákon č. 575/2001 Z. z. Podľa slovenských orgánov sa vo výpise z Trestného registra SR uvádzajú všetky odsúdenia v SR za posledných 100 rokov. Staršie odsúdenia sú z výpisu vymazané. Vo výpise sa môžu uvádzať aj odsúdenia slovenského občana zahraničným súdom, keďže slovenská vláda dostáva informácie o týchto odsúdeniach od vlád niektorých cudzích štátov.

228. V SR na proces verejného obstarávania dohliada Úrad pre verejné obstarávanie (ÚVO). Povinnosť uistiť sa, že uchádzači neboli v minulosti odsúdení za podplácanie, však má štátny orgán, ktorý vyhlasuje výberové konanie. ÚVO vstupuje do procesu len v prípade, že bola podaná sťažnosť. Predstavitelia ÚVO však hlavných hodnotiteľov ubezpečili, že pracovníci všetkých štátnych orgánov participujúci na procese verejného obstarávania sa museli zúčastniť vzdelávania o právnych predpisoch v tejto oblasti.

(iii) Oficiálna rozvojová pomoc

229. Ako sme už uviedli, gestorom pre oficiálnu rozvojovú pomoc na Slovensku je Ministerstvo zahraničných vecí SR. Predstavitelia ministerstva uviedli, že uchádzač, ktorý bol v minulosti odsúdený za podplácanie, je vylúčený z projektov financovaných z oficiálnej rozvojovej pomoci. Rovnako ako pri verejnom obstarávaní musí uchádzač predložiť osvedčenie z registra trestov SR potvrdzujúce, že nebol trestaný za takýto čin. Ministerstvo doteraz z tohto dôvodu nevylúčilo žiadneho uchádzača.

230. Ministerstvo vydalo smernicu, v ktorej sa uvádza, že „nezrovnalosti“ v projekte môžu mať za následok zastavenie platieb, žiadosť o vrátenie už vyplatených prostriedkov, vypovedanie zmluvy, vyradenie z programu oficiálnej rozvojovej pomoci a/alebo začatie trestného alebo správneho konania. Podľa názoru ministerstva sa výraz „nezrovnalosti“ vzťahuje aj na podplácanie zahraničných verejných činiteľov.[126] Ministerstvo doteraz z dôvodu podplácania nevypovedalo žiadnu zmluvu, ani nedalo podnet na žiadne konanie.

(iv) Privatizácia

231. Podľa slovenských predstaviteľov sa na Slovensku uskutočnila rozsiahla privatizácia, ktorá mala väčšinou podobu priameho predaja na základe výberového konania. Očakáva sa, že privatizácia zostane dôležitým zdrojom príjmov štátu ešte niekoľko rokov, a že by sa mohla týkať majetku v rezortoch energetiky a dopravy. Gestorom pre proces privatizácie je Ministerstvo hospodárstva SR.

232. Ministerstvo vydalo zákaz účasti na privatizácii vzťahujúci sa na firmy, ktoré boli usvedčené alebo ktoré sú podozrivé z podplácania. Zo zákona mu však takáto povinnosť nevyplýva. O tejto otázke nehovoria ani smernice ministerstva týkajúce sa vyhodnocovania ponúk. Predstavitelia ministerstva tiež vyhlásili, že každé podozrenie z úplatkárstva týkajúce sa potenciálneho kupujúceho sa prešetruje. Ak sa podozrenie potvrdí, ministerstvo potenciálneho kupujúceho vylúči a prípad postúpi orgánom činným v trestnom konaní. Ministerstvo doteraz v súvislosti s podplácaním nevylúčilo ani nepreverovalo žiadneho jednotlivca ani firmu.

(d) Záver k sankciám za podplácanie zahraničných verejných činiteľov

233. Hlavní hodnotitelia vítajú rozhodnutie SR sprísniť trestnoprávne sankcie za podplácanie bez priťažujúcich okolností ustanovené v Trestnom zákone. Oceňujú tiež, že v SR je možné uložiť celý rad správnych sankcií proti firmám a jednotlivcom, ktorí participujú na podplácaní zahraničných verejných činiteľov.

---

126 Čl. 28 Smernice Ministerstva zahraničných vecí SR pre poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci uvádza:

> Za nezrovnalosť sa považuje akékoľvek porušenie ustanovení tejto smernice, záväzných medzinárodných zmlúv, finančných memoránd a legislatívy SR vzťahujúcej sa na Národný program ODA vyplývajúce z nesprávneho konania, nedbanlivosti alebo z neoprávnene použitých, prípadne nesprávne vyplatených finančných prostriedkov v rámci Národného programu ODA.

Táto definícia teda výslovne nezahŕňa podplácanie zahraničných verejných činiteľov alebo korupciu.

234. Na Slovensku sa venovala pozornosť aj ďalšej oblasti, ktoré znepokojila pracovnú skupinu – „relatívne nízkym“ trestom za podplácanie zahraničných verejných činiteľov bez priťažujúcich okolností. Zároveň však nový Trestný zákon vnesie istú neistotu v súvislosti s kritériami používanými pri rozhodovaní o existencii priťažujúcich okolností v prípade podplácania zahraničných verejných činiteľov.

235. A napokon, na Slovensku doteraz neboli uložené správne sankcie za podplácanie (domácich alebo zahraničných verejných činiteľov). Účinnosť týchto sankcií a pripravenosť štátnych orgánov na ich uplatňovanie teda ešte zostáva posúdiť. Podrobné štatistické údaje o týchto a ďalších trestoch budú mať zásadný význam na zistenie, či je celkový systém sankcií účinný, primeraný a odradzujúci.

Komentár

Hlavní hodnotitelia odporúčajú, aby sa na Slovensku pokračovalo v zbere štatistických údajov o trestnoprávnych, občianskoprávnych a správnych sankciách (vrátane prepadnutia majetku) za podplácanie domácich a zahraničných verejných činiteľov. Odporúčajú tiež, aby pracovná skupina monitorovala uplatňovanie sankcií súdmi a nariaďovanie prepadnutia majetku v prípadoch podplácania zahraničných verejných činiteľov s cieľom zabezpečiť, aby boli účinné, primerané a odradzujúce.

D. Odporúčania a následné hodnotenie

236. Na základe záverov o implementácii Dohovoru a Revidovaného odporúčania Slovenskom pracovná skupina (1) prijala nasledovné odporúčania Slovensku a (2) niektoré problémy preskúma v budúcnosti prednostne.

1. Odporúčania

Odporúčania týkajúce sa prevencie, odhaľovania a zvyšovania povedomia o korupcii zahraničných verejných činiteľov

237. Pokiaľ ide o zvyšovanie povedomia o Dohovore OECD o podplácaní zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, Revidovanom odporúčaní a trestných činoch korupcie zahraničných verejných činiteľov, pracovná skupina odporúča, aby:

a) Slovensko podniklo opatrenia na zvýšenie povedomia v súkromnom sektore, najmä v (1) súkromnom sektore a obchodnej oblasti, najmä medzi tými podnikmi, ktoré vyvíjajú činnosť v zahraničí, (2) účtovníckych, audítorských a právnych profesiách, (3) medzi klientmi a potenciálnymi klientmi EXIMBANKY SR, a (4) spoločnosťami a jednotlivcami, ktorí participujú na projektoch v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci;
b) Slovensko zvyšovalo informovanosť o korupcii zahraničných verejných činiteľov u verejných činiteľov, najmä činiteľov (1) EXIMBANKY SR, (2) Ministerstva zahraničných vecí SR, ktorí participujú na oficiálnej rozvojovej pomoci, (3) daňových orgánov, (4) Najvyššieho kontrolného úradu SR a (5) stálych zastupiteľstiev SR v zahraničí, vrátane veľvyslanectiev; a
c) Ministerstvo spravodlivosti SR čo najskôr publikovalo manuál o Dohovore (Revidované odporúčanie I.)

238. Pokiaľ ide o prevenciu a odhaľovanie korupcie zahraničných verejných činiteľov prostredníctvom zdaňovania, pracovná skupina odporúča, aby Slovensko:

a) zaviedlo výslovný zákaz odpočítania úplatkov zaplatených zahraničným verejným činiteľom z daní (Revidované odporúčanie IV); a

b) vypracovalo smernice, inštrukcie a zorganizovalo tréningy pre daňových kontrolórov o odhaľovaní korupcie zahraničných verejných činiteľov v rámci daňových kontrol (Revidované odporúčanie I.).

239. Pokiaľ ide o prevenciu a odhaľovanie korupcie zahraničných verejných činiteľov prostredníctvom exportných úverov, pracovná skupina odporúča, aby EXIMBANKA SR vyžadovala od klientov zverejniť dostatočné informácie, ako sú podrobnosti o provízii zo sprostredkovania obchodu osôb konajúcich v mene spoločnosti, ktoré by umožnili EXIMBANKE SR overiť, či klient participoval na korupcii zahraničných verejných činiteľov.

240. Pokiaľ ide o prevenciu a odhaľovanie korupcie zahraničných verejných činiteľov prostredníctvom účtovníctva a auditu, pracovná skupina odporúča, aby Slovensko:

a) zabezpečilo, aby otázky účtovníctva a auditu, ktoré súvisia s korupciou, sa pravidelne skúmali v rámci požiadaviek povinného vzdelávania audítorov, vrátane kontrolórov Najvyššieho kontrolného úradu (Revidované odporúčanie I.); a
b) vyžadovalo od audítorov („external auditors“) informovať o možnom protiprávnom čine korupcie vnútorné kontrolné orgány spoločnosti, ak je to vhodné, a zvážilo možnosť vyžadovať od audítorov, aby informovali o takýchto indíciách kompetentné orgány (Revidované odporúčania V.B.iii a V.B.iv).

241. Pokiaľ ide o prevenciu a odhaľovanie korupcie zahraničných verejných činiteľov prostredníctvom opatrení proti praniu špinavých peňazí, pracovná skupina odporúča, aby Slovensko poskytlo lepšie inštrukcie právnickým osobám, ktoré majú povinnosť informovať o podozrivých obchodných transakciách, napríklad oboznámiť ich s typológiou prania špinavých peňazí, ak predikatívnym trestným činom je korupcia (Dohovor, článok 7; Revidované odporúčanie I.).

242. Pokiaľ ide o hlásenie prípadov korupcie zahraničných verejných činiteľov, pracovná skupina odporúča, aby Slovensko:

a) zvýšilo informovanosť v rámci súkromného sektora a medzi verejnými činiteľmi o ich povinnosti vyplývajúcej z Trestného zákona oznamovať trestné činy korupcie zahraničných verejných činiteľov orgánom činným v trestnom konaní;
b) pokračovať vo svojom úsilí dostať možnosť ochrany informátorov podľa §13 Zákonníka práce do širšieho povedomia obchodných spoločností a všeobecnej verejnosti; a
c) viesť štatistiky o počte a zdrojoch informácií o podplácaní (Revidované odporúčanie I.).

Odporúčania týkajúce sa vyšetrovania trestných činov korupcie zahraničných verejných činiteľov

243. Pokiaľ ide o vyšetrovanie korupcie zahraničných verejných činiteľov, pracovná skupina odporúča, aby:

a) Policajná akadémia PZ SR pokračovala vo vzdelávaní príslušníkov polície a novoprijatých uchádzačov (vrátane tých, ktorí nie sú členmi Úradu boja proti korupcii) v oblasti vyšetrovania korupcie zahraničných verejných činiteľov, vrátane praktických aspektov vyšetrovania korupcie; a
b) Slovensko ďalej zlepšovalo spoluprácu orgánov činných v trestnom konaní, ktoré participujú na boji proti korupcii zahraničných verejných činiteľov (Revidované odporúčanie I.)

Odporúčania týkajúce sa trestného stíhania a postihovania korupcie zahraničných verejných činiteľov a súvisiacich trestných činov

244. Pokiaľ ide o trestný čin podplácania zahraničných verejných činiteľov, pracovná skupina odporúča, aby Slovensko (a) doplnilo svoju legislatívu tak, že vylúči možnosť využitia „účinnej ľútosti“ v prípade podplácania zahraničných verejných činiteľov, a (b) zabezpečí, aby ustanovenie o imunite spolupracujúcich páchateľov nebolo prekážkou efektívneho postihovania korupcie zahraničných verejných činiteľov (Dohovor, článok 1).

245. Pokiaľ ide o trestné stíhanie korupcie zahraničných verejných činiteľov, pracovná skupina odporúča, aby:

a) Slovensko zabezpečilo efektívne fungovanie Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry v boji proti korupcii zahraničných verejných činiteľov. Odporúča najmä, aby Slovensko zabezpečilo, aby tieto inštitúcie boli primerane personálne obsadené sudcami a prokurátormi; a
b) Justičná akadémia organizovala vzdelávacie programy o korupcii zahraničných verejných činiteľov pre sudcov Špeciálneho súdu a prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry, vrátane novoprijatých členov (Revidované odporúčanie I.).

246. Pokiaľ ide o zodpovednosť právnických osôb za trestné činy korupcie zahraničných verejných činiteľov, pracovná skupina dôrazne odporúča, aby Slovensko neodkladne stanovilo takúto zodpovednosť a aby určilo sankcie, ktoré sú efektívne, primerané a odrádzajúce (Dohovor, články 2 a 3 ods. 2).

247. Pokiaľ ide o trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti (pranie špinavých peňazí), pracovná skupina odporúča, aby Slovensko prijalo vhodné opatrenia na efektívnejšie uplatňovanie tohto trestného činu, najmä v súvislosti s prípadmi korupcie (Dohovor, článok 7).

248. Pokiaľ ide o trestný čin falšovania účtovných dokladov („false accounting“), pracovná skupina odporúča, aby Slovensko:

a) prijalo vhodné opatrenia na efektívnejšie uplatňovanie účtovných trestných činov a trestných činov v spojitosti s auditom („accounting and auditing offences“) v súvislosti s prípadmi korupcie; a
b) zabezpečilo, aby sankcie na falšovanie účtovných dokladov boli v praxi efektívne, primerané a odrádzajúce (Dohovor, článok 8).

249. Pokiaľ ide o sankcie, pracovná skupina odporúča, aby Slovensko pokračovalo v zostavovaní štatistík o trestných, civilných a administratívnych sankciách (vrátane konfiškácie) za domácu aj zahraničnú korupciu, pranie špinavých peňazí a falšovanie účtovných dokladov (najmä sankcií ukladaných podľa zákona o účtovníctve) (Dohovor, články 3, 7 a 8 ods. 2).

2. Následné hodnotenie pracovnou skupinou

250. Pracovná skupina bude sledovať vývoj prípadov a praxe na Slovensku v nasledujúcich oblastiach:

a) či sa slovenský Trestný zákon vzťahuje na korupciu (1) sudcu alebo činiteľa medzinárodného súdneho orgánu, ktorý nie je uznaný Slovenskou republikou, a (2) činiteľa alebo zástupcu medzinárodnej verejnej organizácie, ktorej Slovenská republika nie je členom a s ktorou Slovenská republika nemá „zmluvný vzťah“ (Dohovor, článok 1);
b) aplikáciu ustanovenia o imunite spolupracujúcich páchateľov v prípadoch korupcie zahraničných verejných činiteľov (Dohovor, článok 1);
c) aplikáciu obrany spoločensky akceptovateľných darov v prípadoch korupcie zahraničných verejných činiteľov (Dohovor, článok 1); a

d) aplikáciu sankcií na základe legislatívy, ktorou bol implementovaný Dohovor (t.j. trestné činy korupcie zahraničných verejných činiteľov, legalizácie príjmu z trestnej činnosti a účtovných trestných činov („false accounting offences“)) (Dohovor, články 3, 7 a 8 ods. 2; Revidované odporúčanie V.A (iii)).